

طبقه بندی و استاندارد کالا

در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی

1394

محمدعلی رضایی

rezaeimoa@gmail.com ، 09194160181

اهمیت و نقش کالا

اهمیت کالا در سازمانها، کشورها و اصولاً در مجموعه جهان بر کسی پوشیده نیست، با بررسی ترازنامه هر سازمان و یا هر شرکتی متوجه می شویم که قسمت عمده دارائی های آن شرکت/ سازمان را موجودی کالا تشکیل می دهد.

شاید چیزی حدود 50 تا 60 درصد هزینه هر پروژه مربوط به کالای آن باشد. بعنوان مثال در شرکت بیش از 60 درصد کل بودجه های عملیاتی آن مربوط به تامین کالاهای مورد نیاز می باشد که بنظر می رسد سایر شرکت های تابع وزارت نفت هم همین وضع را داشته باشند.

متأسفانه در کشور ما نقش کالا در فعالیتهای تولیدی / بازرگانی چندان که باید شناخته نشده است این عدم توجه کافی به مسئله ای که در اکثر مواقع قسمت اعظم منابع مالی و انسانی موسسات را بخود اختصاص می دهد در هر گوشه و کنار به چشم می خورد.

از انباریهای منازل گرفته تا انبارهای بزرگ کارخانه ها و سازمانهای دولتی و خصوصی نگاهی به انبارهای کارخانجات مختلف، شرکتهای حمل و نقل میدانهای بار، مغازه های کوچک و فروشگاه های بزرگ همه و همه وضع نامطلوب موجود را بخوبی نشان می دهد.

در کمتر مؤسسه ای با مسئله کالا بطور جدی برخورد شده است و آنجا هم که این مسئله مطرح بوده است تنها به قسمت انبارداری آنهم بصورت بسیار ابتدائی بسنده شده است. این برخورد با مسئله کالا تنها در سطح صنعت نبوده بلکه در موسسات علمی نیز از وضع مشابهی برخوردار است.

در کمتر دانشکده ای در کشور موضوع کالا بعنوان شاخه ای اصلی از مدیریت تولید و صنایع تدریس می شود و اگر صحبتی از آن می شود بسیار مختصر و در حد چند جلسه آشنائی بیشتر نیست. شاید روزی برسد که اهمیت و نقش کالا در سازمانها بیشتر شناخته شود و در مجامع علمی جایگاه واقعی خود را بازیابد انشاء

علی ایحال وابستگیهای سیاسی و اقتصادی رژیم گذشته و بعضاً اولویت دادن ملاحظات سیاسی به مسائل فنی و صنعتی تمامی کشور را به نمایشگاهی از انواع ماشین آلات و کالاهای صنعتی تبدیل کرده است که صنایع نفت و گاز نیز غرفه بزرگی از آن را تشکیل می دهند عنوان مثال در حال حاضر تأسیسات موجود در شرکت مانند پالایشگاههای گاز و ایستگاههای تقویت فشار که در حال کار می باشد توسط مهندسین مشاور خارجی طراحی و توسط پیمانکاران ایرانی و خارجی احداث گردیده است و انتخاب آنها عمدتاً با ملاحظات سیاسی، اقتصادی انجام گرفته و نه به لحاظ بررسیهای فنی.

پیمانکاران و سازندگان و تأمین کنندگان کالا و اجناس و ماشین آلات نیز جزئی از این زنجیره بوده اند لذا گروه مزبور با شناختی که از وسائل و کالاهای مورد مصرف در این تأسیسات داشته اند سعی نموده تا کالاهای و ماشین آلات و اجناس را مصرف نمایند که منابع اقتصادی خود و یا کشور متبوعه آنها را تا سالهای سال از طریق فروش قطعات یدکی و جایگزینی دستگاههای خارج از رده تأمین نمایند حتی در بعضی موارد هیچگونه تعهدی در مورد تأمین قطعات یدکی نداشته و یا اگر داشته اند بطور محدود بوده است. از این رو انتخاب ماشین آلات و دستگاههای مورد نیاز خریداری شده

برحسب توصیه آنان و بدون در نظر گرفتن مسائل فنی و نیازهای واقعی بوده است.

استاندارد نمودن و طبقه بندی کردن کالاهای صنعتی مورد استفاده صنایع تحت پوشش وزارت نفت یکی از گامهای مهم در راه هماهنگی سازمانهای مختلف و وزارت نفت بوده و حرکتی است در جهت نیل به خود گردانی صنعتی و نهایتاً خود کفائی صنعتی و استقلال فنی و اقتصادی کشور انشاء ...

شناسائی دقیق ، کالاهای صنعتی و بموازات آن استاندارد نمودن کالاها بر اساس دو واقعیت استوار است ابتدا رعایت مسائل فنی و ایمنی و سپس رعایت اهداف استراتژیک انقلاب اسلامی که این به معنای وابستگی هرچه کمتر در زمینه هائی است که توانمندیهای لازم در کشور وجود دارد و در عین حال موجبات بهره وری هرچه بیشتر از امکانات بالقوه و بالفعل داخلی در راستای نیل به خودکفائی صنعتی و استقلال واقعی را فراهم خواهد آورد.

متأسفانه بعلت فقدان اطلاعات دقیق و متمرکز زیانهای ناشی از مصرف کالاهای مشابه با مارکهای مختلف و با تغییرات جزئی قابل لمس نمی باشد. بعنوان مثال یک بررسی اجمالی در تأسیسات مختلف نشان میدهد که در دو تأسیسات مشابه برای یک امر معین مثل ایستگاههای تقویت فشار گاز که دارای یکنوع عملیات و یک بازدهی می باشد علیرغم اینکه عملیات احداث و مونتاژ دستگاهها همزمان به مرحله اجرا گذاشته شده است لیکن با توجه به اینکه پیمانکار اجرایی آن یک شرکت آلمانی بوده کلیه سیستمها و وسائل و ماشین آلات آن آلمانی و در تأسیسات مشابه چون پیمانکاران آن انگلیسی یا فرانسوی بوده و دستگاهها از نوع فرانسوی یا انگلیسی و تأسیسات مشابه سومی ترکیبی از وسائل و

دستگاههای همه کشورهای مشترک المنافع یا باصطلاح چند ملیتی بوده است.

لذا شرکت بالاجبار می باید برای هریک از تأسیسات چندین سری لوازم و قطعات یدکی از کشورهای مختلف خریداری و در انبارهای متعدد ذخیره نماید که این امر خود موجب افزایش تعداد اقلام و لوازم یدکی در انبارها گردیده و سرمایه های مملکت صرف خرید و نگهداری قطعات در انبار بشود در حالیکه اگر قبل از اجرا و واگذاری طرحها به پیمان بجای ملاحظات سیاسی به مسائل فنی و آتی توجه میشد سرمایه های کشور انبارها را کد نمی ماند و مزایای بی شمار دیگری در این رابطه بهدر نمی رفت.

بنابراین با هدف کاهش وابستگی به بیگانگان و تقلیل مشکلات ناشی از تنوع کالاها و ایجاد یک برنامه منظم در مصرف کالاها و جلوگیری از تعدد وسایل و دستگاهها و پراکندگی نوع اجناس معرفی و نهایتاً تأمین مناسبترین نوع کالا و رعایت صرفه و صلاح در مصارف لازم است کلیه اجناس و وسایل و قطعات در یک سیستم مشخص و با اختصاص شماره های طبقه بندی و کالا کد گذاری شوند.

سیستم طبقه بندی و استاندارد کالا باید بر مبنای تعاریف مشخصی از کالاها و اصطلاحات پی ریزی گردد. در سیستم طبقه بندی و استاندارد کالای شرکت تعاریف زیر بعنوان زیر بنا و اساس مورد استفاده قرار گرفته اند.

تعاریف

1- کالاهای پروژه و خرید مستقیم

به کالاها و اجناسی گفته می شود که نیاز شرکت به آن غیر مستمر بوده و فقط در مقاطع زمانی خاص (برای اجراء پروژه خاص) به مقدار معینی مورد نیاز خواهند

بود. این نوع کالاها بلحاظ اینکه مصرف همیشگی و مستمر ندارند بعنوان کالای موجودی انبار شناخته نشده و کد گذاری نمی شود. و فقط بصورت یکدسته کلی از کالاها بعنوان کالاهای غیر موجودی انبار شناخته می شوند مانند ماشین آلات و دستگاههای مورد نیاز پروژه ها.

2- کالاهای موجودی انبار

در مقابل کالاهای غیر موجودی انبار کالاهایی هستند که نیاز شرکت به آن مستمر و مداوم بوده و عمدتاً در نگهداری تأسیسات و عملیات جاری پالایش و انتقال گاز مورد مصرف مستمر می باشند.

این نوع کالاها بلحاظ نیاز مستمر و ضرورت ذخیره در انبارها بایستی کدگذاری و طبقه بندی شوند و مطابق برنامه منظمی و متناسب با نیاز و روند مصرف سفارش کدگذاری و در انبار جایگزین شوند تا عملیات جاری شرکت هیچگاه بدلیل کمبود و یا تأخیر در تهیه کالا دچار اختلال نگردد.

قطعات یدکی و کالاهای مصرفی از قبیل لوله، اتصالات، شیر آلات، ابزار و مواد شیمیائی و از این قبیل کالاها جزو کالاهای موجودی انبار می باشند.

کالاهای موجودی در انبار خود به سه دسته تقسیم می شوند:

الف) کالاهای عمومی (استاندارد) (GENERAL ITEMS)

اصطلاحاً به کالاهائی گفته می شود که قابل تأمین از منابع عمومی بوده و تولید و فروش آنها منحصر به سازنده و منبع خاصی نمی باشد و برای خرید و تهیه آن می توان از منابع عمومی تولید کننده آن کالا استعلام بها و بر اساس بهترین پیشنهادات اقدام بخريد نمود.

شرح و مشخصات این نوع کالاها معمولاً با توجه به استانداردهای معتبر اعم از داخلی (ISIR) یا خارجی تنظیم میگردد و نباید در تنظیم شرح آنها به نام سازنده یا فروشنده خاصی اشاره کرد یا از شماره های فنی اختصاصی سازندگان و فروشندگان (PART NO) در تنظیم شرح و مشخصات آنها استفاده نمود. مانند انواع لوله، اتصالات، کابل برق و از این قبیل نکته قابل ذکر اینکه متأسفانه بعضی از سازندگان و فروشندگان علاوه بر معرفی کالاها و قطعات خاص خود کالاهای عمومی را نیز لابلای لیست قطعات یدکی اختصاصی خود بعنوان قطعات اختصاصی و با شماره پارت نامبرهای اختصاصی خود معرفی می نمایند لیکن باید توجه داشت که اینگونه اقلام بدلیل اینکه قابلیت شناسایی عمومی دارند و مشخصات آنها از لحاظ ابعاد و اندازه، نوع جنس بکار برده شده و روشهای ساخت و کنترل کیفیت با استفاده از کتب استاندارد معتبر جهانی قابل شناسایی و مشخص می باشد نباید بهیچوجه آنها را کالای اختصاصی تلقی کرد و بصورت کالای اختصاصی از آنها خریداری نمود.

بنابراین آنالیز یا تحلیل گر طبقه بندی کالا باید دقت کافی نماید که مبدا کالاهای عمومی را بعنوان کالاهای اختصاصی سازندگان / فروشندگان خاص طبقه بندی و کدگذاری نماید.

ب) کالاهای اختصاصی (SPECIAL ITEMS)

اصطلاحاً به کالاها و قطعاتی گفته می شود که فقط باید از منبع خاص تأمین شود. مشخصات این نوع کالاها بصورت اختصاصی و بر اساس کدها یا پارت نامبرهای اختصاصی سازنده یا فروشنده خاص مربوطه تنظیم می گردد و معمولاً

باید برای تأمین آنها از طریق همان متبع خاص ذکر شده در شرح و مشخصات کالا اقدام گردد.

قطعات یدکی ماشین آلات از نوع کالاهای اختصاصی هستند که بدلیل اینکه مورد مصرف آنها در ماشین و دستگاه خاص می باشد منبع تأمین آن نیز سازنده یا فروشنده مربوط به همان ماشین و دستگاه خاص می باشد زیرا جزئیات اطلاعات مربوط به ساخت قطعه و نقشه آن منحصراً در اختیار همان سازنده یا فروشنده خاص می باشد مانند میل لنگ و یا میل سوپاپ یک انجیل خاص که مشخصات آنها از طرف سازنده در حد فقط یک شماره فنی (PART NO) در اختیار خریدار قرار داده شده است.

غیر از قطعات یدکی کالاهای اختصاصی دیگری هستند مانند بعضی از مواد شیمیائی خاص (مثل فالكو شماره 19) که باید از تولید کننده خاص مربوطه خریداری شوند. مصرف این نوع کالاها نیز بدلائل فنی و ایمنی بصورت اختصاصی تعیین گردیده است و جهت تأمین کالاها الزاماً باید از همان سازنده و با همان مارک مشخص شده خریداری گردد و معمولاً نباید با کالای مشابه دیگری از سازنده دیگری جایگزین گردد در شرایط اضطراری و با کسب مجوز لازم.

3- تعریف استاندارد

بطور کلی استاندارد مناسب ترین الگو و معیاری است که توسط یک مرکز صلاحیت دار رسمی پذیرفته می شود و بصورت مدون در اختیار دست اندرکاران موضوع استاندارد قرار میگیرد تا آن را مورد استفاده و عمل قرار دهند.

مشخصات استاندارد در شرکت به مشخصاتی گفته می شود که به تأیید و تصویب کمیته عالی استاندارد رسیده باشد.

4- استاندارد نمودن کالا

استاندارد نمودن کالا در شرکت اصطلاحاً به معنی تنظیم مجموعه مشخصاتی از کالاست که در مقابل نیازهای شرکت دارای شرایط فنی - ایمنی و اقتصادی مناسب باشد. مشخصات کالا معمولاً شامل مشخصات طرح، مشخصات فیزیکی، شیمیایی، مواد اولیه و روشهای کنترل کیفیت و کیفیت بازدهی در مرحله کاربردی باشد.

ضرورت شناخت تنوع کالاها

برای اینکه بتوان کالاها و قطعات مصرفی یک تأسیسات بزرگ شبیه تأسیسات شرکت را طبقه بندی و استاندارد نمود ابتدا باید یک بررسی کلی از انواع وسایل، دستگاهها، اجناس و قطعات مصرفی آن تأسیسات بعمل آورد و با در نظر گرفتن تنوع آنها فهرست کلی اقلام را تهیه نمود.

این فهرست کلی برای کالاهای صنعت نفت (صنایع نفت و گاز و پتروشیمی) قبلاً توسط شرکت نفتی SHELL تهیه شده است و شرکت ملی نفت ایران آن را بعنوان الگوی استاندارد سیستم طبقه بندی و استاندارد کالای خود برگزید و به تبع آن شرکتهای ملی گاز و پتروشیمی نیز از آن استفاده می نمایند.

این فهرست کلی از کالاها اصطلاحاً بنام راهنمایی طبقه بندی کالا (CODING SCHEDULE) و یا فهرست عمومی کالاهای صنعت نفت تدوین یافته و در اختیار تحلیل گران و آنالیزست های طبقه بندی و استاندارد کالای صنعت نفت قرار گرفته است.

در مواردی نیز که وسایل و دستگاههای جدیدی در سطح صنعت مورد استفاده قرار بگیرد که نوع آن و یا خانواده آن در این فهرست قبلاً پیش بینی نشده است با رعایت

چهارچوب و اصول فهرست و رعایت توازن در آن نوع جدید کالا به فهرست اضافه خواهد گردید. این فهرست از 6 رقم تشکیل شده و گنجایش طبقه بندی حدود یک میلیون کالاهای مختلف را دارد.

بعبارت دیگر این فهرست 6 رقمی بترتیب از سمت چپ از 3 بخش دو رقمی تشکیل شده که اولین دو رقم از سمت چپ شامل یکصد گروه اصلی از انواع کالاست (از 00 تا 99) و دومین دو رقم از سمت چپ که گروه فرعی کالا نامیده می شود نیز شامل یکصد گروه فرعی و بهمین ترتیب سومین دو رقم از سمت چپ نیز شامل یک گروه زیر فرعی تنوع کالایی هر گروه فرعی را در بر میگیرد.

طراحی و تدوین این فهرست عمومی از تنوع کالاهای معمولاً توسط گروههای کارشناسی کالا مرکب از متخصصین رشته های مختلف صنعت انجام گردیده و. یا میگردد در گروه کارشناسی مزبور این فهرست را با راهنمایی های مناسب هر گروه اصلی تدوین و جهت طبقه بندی انواع کالای مختلف صنعت در اختیار تحلیل گران (آنالیزها) طبقه بندی کالا قرار میدهند تا با توجه به راهنمایی های ارائه شده نسبت به کدگذاری اجناس و قطعات اقدام نمایند.

برای استفاده بهتر از این فهرست، آن را به دو صورت مختلف یکی بترتیب شماره ای بنام کتابچه راهنمای طبقه بندی کالا (CODING SCHEDULE) و دیگری را به ترتیب حروف الفبا و بنام کتابچه فهرست عمومی الفبایی کالاهای (GENERAL INDEX) تنظیم می نمایند.

فهرست عمومی الفبایی کالاهای همچنین مورد استفاده متقاضیان کالا هنگامی که متقاضی می خواهد از روی نام کالا به شماره ردیف 6 رقمی کالا دست بیابد قرار میگیرد.

نمونه ای از فهرست عمومی شماره ای و فهرست عمومی الفبایی کالا را در ضمیمه انتهایی جزوه ملاحظه خواهید نمود.

لیست گروههای اصلی طبقه بندی کالا (دو رقم سمت چپ) که در سیستم طبقه بندی و استاندارد کالای صنعت نفت مورد استفاده قرار میگیرد و در اوراق ضمیمه ملاحظه خواهید نمود.

فهرست گروه ها اصلی طبقه بندی کالا

الف: حفاری و تولید

- گروه 1 : ماشین آلات حفاری و کل حفاری
- گروه 2 : ماشین آلات تولید و سیمان
- گروه 3 : ابزار آلات حفاری و تولیدی
- گروه 5: ابزار آلات سیمانکاری و کل حفاری
- گروه 6 : ابزار آلات تعمیرات
- گروه 7 : ابزار دقیق حفاری
- گروه 8 : ابزار دقیق کنترل کل حفاری و تولید
- گروه 9 : کالاهای حفاری ، کل حفاری و سیمانکاری
- گروه 10 : کالاهای مورد استفاده در استخراج و تولید
- گروه 11 : دکل حفاری و متعلقات
- گروه 12 : دستگاههای عملیاتی و زمین شناسی و لرزه نگاری (ب) تأسیسات و ماشین آلات، عمومی
- گروه 12 : دیگ بخار و متعلقات
- گروه 14 : موتورهای احتراقی (بغیر از اروپائی، انگلیسی و آمریکائی)
- گروه 15 : موتورهای بخاری ، رفت و برگشتی
- گروه 16 : توربینهای بخاری

- گروه 17 : موتورهای احتراقی (اروپائی)
گروه 18 : موتورهای احتراقی (انگلیسی)
گروه 19 : موتورهای احتراقی (آمریکائی)
گروه 20 : توربینهای گازی
گروه 21 : کمپرسورهای پمپهای خلاء (اروپائی)
گروه 23 : کمپرسورهای پمپهای خلاء (انگلیسی)
گروه 25 : کمپرسورها، پمپهای خلاء (بغیر از اروپائی ،
انگلیسی و آمریکائی)
گروه 26 : پمپ های رفت و برگشتی (بغیر از اروپائی و
انگلیسی و آمریکائی)
گروه 27 : پمپهای رفت و برگشتی (اروپائی)
گروه 28 : پمپهای رفت و برگشتی (انگلیسی)
گروه 29 : پمپهای رفت و برگشتی (آمریکائی)
گروه 30 : پمپهای دورانی و گریز از مرکز (بغیر از
اروپائی ، انگلیسی و آمریکائی)
گروه 31 : پمپهای دورانی و گریز از مرکز (اروپائی)
گروه 32 : پمپهای دورانی و گریز از مرکز (انگلیسی)
گروه 33 : پمپهای دورانی و گریز از مرکز (آمریکائی)
گروه 34 : پمپهای متفرقه
گروه 36 : دستگاههای بالابر
گروه 37 : دستگاههای جاده سازی، کانال کنی و ساختمان
گروه 38 : ماشین آلات متفرقه
گروه 40 : تأسیسات گاز و ضمام آن
گروه 41 : تأسیسات پتروشیمی ، ضمام و مشتقات
گروه 42 : تأسیسات فرعی، ضمام و متعلقات

- گروه 43 : تأسیسات پالایشگاهها، ضمام و متعلقات
- گروه 44 : تأسیسات واحدهای بسته بندی و لوازم مربوطه
- (ج) حمل و نقل
- گروه 45 : اتومبیلهای (اروپائی)
- گروه 46 : اتومبیلهای (غیر اروپائی)
- گروه 47 : کامیونها و اتوبوسها (اروپائی)
- گروه 48 : کامیونها و اتوبوسها (غیر اروپائی)
- گروه 50 : تراکتورها و تریلرها (کاترپیلار)
- گروه 51 : لکوموتیوها، واگنها و دستگاههای راه آهن
- گروه 52 : وسائط نقلیه دریائی، کوچک
- گروه 53 : وسائط نقلیه دریائی، نفتکش
- گروه 55 : وسائط متفرقه نقلیه، متعلقات وسائط نقلیه
- گروه 56 : دستگاههای مربوط به تعمیرگاه و ابزار آلات مربوط به اتومبیل
- گروه 57 : هواپیمائی
- (د) متعلقات ماشین آلات ، آلات متحرکه، تسمه ها
- گروه 58 : متعلقات ماشین آلات، آلات متحرکه ، تسمه ها
- گروه 59: قطعات یدکی ابزار دقیق و وسائل اندازه گیری
- گروه 60 : ابزار دقیق، وسائل اندازه گیری و درجه ها
- هـ (لوازم ساختمانيف مخازن و دستگاههای کارگاهی
- گروه 61 : مخازن و اسکلتهاى فلزى
- گروه 62 : ابزارهای ماشین آلات کارگاهی، ضمام و متعلقات
- گروه 63 : ابزارهای هوائی (بادی) و متعلقات
- گروه 64 : دستگاههای جوشکاری و دیگر وسائل کارگاه
- (و) وسائل الکتریکی

- گروه 65 : مولدها، مبدلها، انبارها، یكسو كننده ها،
وسائل حفاظت كننده كاتدی
- گروه 66 : موتورهای برقی و قطعات
- گروه 67 : راه اندازها و وسائل قطع و وصل برقی
- گروه 68 : سیمها - كابلها و متعلقات
- گروه 69 : لامپها، اتصالات لامپها و متعلقات
- گروه 70 : لوله های برقی، اتصالات مربوطه، فیوزها و
ادوات مورد استفاده در برق منازل
- گروه 71 : دستگاههای مخابراتی و الكترونیکی
- گروه 72 : كامپیوتر، لوازم و ابزار آلات دقیق سیستمهای
كامپیوتر
- ز) كالاهاى لوله ای شكل، شیرها و اتصالات
- گروه 73 : شیلنگها و اتصالات شیلنگها
- گروه 74 : كالاهاى لوله ای شكل
- گروه 75 : شیر آلات
- گروه 76 : اتصالات و فلنجهها
- ج) مصالح ساختمانی، فلزات و سخت افزار ساختمانی
- گروه 77 : مصالح عمومی و الوار
- گروه 78 : شمشها و ورقه های فلزی، پلاستیکی و غیره
- گروه 79 : طناب سیمی، طناب تابیده - زنجیره و قرقره
- گروه 80 : مصالح و سخت افزار ساختمانی
- گروه 81 : سخت افزار عمومی و پیچ و مهره ها
- ط: ابزار آلات و وسائل آب بندی
- گروه 83 : ابزار آلات كوچك
- گروه 85 : وسائل آب بندی و اجناس عایق بندی
- ی : رنگها، روغنها و مواد شیمیائی

- گروه 86 : رنگها، جلادهنده ها و غیره
- گروه 87 : روغنها و فرآورده ها
- گروه 88 : مواد سمباده ای ، براق کننده ها و ترکیبات بطور عمومی
- گروه 89 : مواد شیمیائی
- گروه 90 : لوازم و مایحتاج آزمایشگاهی
- ک : تجهیزات پزشکی و داروها
- گروه 91 : لوازم و تجهیزات پزشکی، داروها و لوازم متفرقه طبی
- ل : مبلمان ، لوازم منزل ، دفتر و انبار
- گروه 92 : مبلمان، لوازم منزل و مایحتاج باشگاه
- گروه 93 : اجناس تدارکاتی و ملزومات دفتر و انبار
- گروه 94 : اجناس تدارکاتی فروشگاه
- گروه 95 : پارچه، مواد نساجی و کالاهای چرمی و لباس
- گروه 96 : دستگاههای آتش نشانی و ایمنی، سلاح و مواد منفجره
- گروه 97 : دستگاهها و کالاهای توزیع و بازاریابی (منجمله تبلیغات)
- طراحی فهرست جامع (6 رقیمی) طبقه بندی کالا
- با شناسایی کلی تنوع کالاهای و آگاهی از کالاهای مختلف مورد استفاده در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی کار طراحی فهرست جامع طبقه بندی کالا یعنی دسته بندی های اصلی، فرعی و زیر فرعی امکان پذیر میگردد.
- شناسایی کلیه لوازم و وسایل و کالاهای مورد استفاده در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی به عهده کارشناسان فنی و با تجربه ای می باشد که آشنایی کافی علمی و عملی با صنعت

داشته و انواع کالاها و قطعات و ماشین آلات و ابزار آلات را بخوی می شناسند.

اساس و چهارچوب این فهرست مبتنی بر 3 مجموعه دو رقمی از تنوع کالاهاست که هرکدام از این مجموعه ها زیر مجموعه دسته اصلی تر است بعبارت دیگر این فهرست 6 رقمی شامل 3 بخش یا 3 دسته تنوع کالایی است که از سمت چپ به ترتیب گروه اصلی و دو رقم بعد گروه فرعی و دو رقم سوم گروه فرعی تر تدوین گردیده است. و بطور کلی تنوع کالاهای صنایع نفت و گاز و پتروشیمی را یکصد نوع اصلی (99 - 00) و هر نوع اصلی به نوبه خود به یکصد نوع فرعی (99 - 00) و هر نوع فرعی باز به نوبه خود به یکصد نوع فرعی تر (99 - 00) تقسیم گردیده است.

این مجموعه در کل تنوع کالاهای صنایع نفت و گاز و پتروشیمی را تا حدود یک میلیون نوع پیش بینی نموده است. در دسته بندی های فرعی هریک از گروههای اصلی دیدگاههای متفاوتی وجود دارد که بعضی از آن ها بشرح زیر می باشند :

- 1-دسته بندی بر حسب نام کالا و بترتیب حروف الفباء
 - 2-دسته بندی بر حسب نوع کالا و اندازه و یا ظرفیت آن
 - 3-دسته بندی بر حسب نام سازندگان کالا بترتیب حروف الفباء
 - 4-دسته بندی بر حسب شماره فنی قطعات کارخانجات سازنده
 - 5-دسته بندی بر حسب کاربردهای متفاوت از کالا
 - 6-دسته بندی بر حسب مواد بکار رفته شده در کالا
- این طراحی با ظرفیت متنوعی حدود یک میلیون نوع کالا برای صنایع نفت و گاز و پتروشیمی بسیار مناسب بوده و

این امکان را فراهم خواهد ساخت که چنانچه بخواهند برای جزئیات قابل توجه کالا را از هم دیگر مجزا و با کدهای متفاوت نشان دهند قابلیت لازم را خواهد داشت و براحتی امکان پذیر خواهد بود.

بدیهی است واحدهای صنعتی کوچکتر ممکن است با استفاده از همین طراحی و الگو ولی از تقسیم بندی های کوچکتر استفاده نمایند بدون اینکه مشکلی در اختصاص کد شناسایی مجزا برای هر کالا بر ایشان ایجاد گردد.

بخش دوم : طبقه بندی کالا

مقدمه

همانطور که میدانید لازمه استمرار حیات یک مجموعه زنده نظم است. سیستم کالای یک سازمان نیز بعنوان زیر مجموعه زنده از کل سازمان احتیاج به نظم دارد. پراگندگی و مشخص نبودن کالاها مدیریت را مختل کرده و به حیات طبیعی سازمان لطمه می زند. طبقه بندی کالا در حقیق روشی است در جهت ایجاد نظم در طبقه بندی کالا ابتدا باید اقلام را استاندارد نمود و در ردیف ها و گروههای منطقی قرار داد و به هریک از اقلام شماره ای اختصاص داد. شرح اقلام نیز به صورتی مفهوم و روشن تدوین یافته و پس از چاپ و تکثیر در سطوح لازم بین مسئولات سازمان منتشر می گردد.

طبقه بندی کالا آهنگ موزونی را در ارتباط کالایی سازمان ایجاد کرده و زبان مشترکی را در جهت برقراری ارتباط صحیح بین قسمت های مختلف سازمان ارائه می دهد.

تدارکات، انبارها، حسابداری کالا، خرید ، ادارات مصرفه کننده طراح مهندسی، بازرسان فنی و مدیران اجرایی همه با یک زبان مشترک و یکنواخت صحبت خواهند کرد و همزبانی خود عامل اصلی نظم است این نظم دارای فواید و مزایای مشهود زیر است :

1-تسریع در ارتباطات

بدون شک استفاده از شماره های طبقه بندی کالا در مکاتبات یا ارتباطات مخابراتی ساده تر از استفاده از شرح های نامنظم و طولانی می باشد بنابراین با طبقه بندی کالا سرعت ارتباطات افزایش یافته و از تلف شدن منابع حیاتی وقت و نیروی انسانی جلوگیری خواهد شد.

2-کاهش اشتباهات

نوشتن شرح نامنظم و طولانی کالا برای تشریح کالای مورد درخواست توسط هر قسمت از سازمان غالباً باعث بروز اشتباهاتی می شود لذا تخصیص شماره های هماهنگ و منطقی به هریک از اقلام کار احتمال اشتباه را کاهش می دهد. این امر مخصوصاً در اسناد مربوط به درخواست و تحویل کالا از انبار به متقاضیان و انتقال کالا در درون سازمان اهمیت فراوان دارد.

3- ایجاد سهولت در تنظیم فرم ها

معمولاً در تدارکات و عملیات کالا از فرم های متعددی چون برگ تقاضا، درخواست کالا از انبار، برگ انتقال کالا از انباری به انبار دیگر، بارنامه برگ سفارش کالا، سیاهه خرید و غیره استفاده می شود. استفاده از شماره طبقه بندی نوشتن فرم های یاد شده را ساده تر می کند. در سازمان های بزرگ صنعتی و اجرایی مانند شرکت که تعداد فرم ها قابل توجه است اهمیت این مسئله کاملاً محسوس می باشد.

4- کمک به استاندارد نمودن کالا

با طبقه بندی نمودن کالاهای و مجتمع نمودن اقلام هم خانواده تصویر روشنی از تعدد و تنوع اقلام بدست می آید و در نتیجه می توان از تعداد اقلام مشابه کاست و همان تعداد را جهت رفع نیازمندی های کالایی سازمان استاندارد کرد. برای مثال چنانچه 6 نوع پیچ و مهره به طول 110 و 120 و 130 و 140 و 150 و 160 میلیمتر و ضخامت مشابه وجود داشته باشد شاید بتوان تنها 3 قلم از آنها را جهت مصرف در سازمان استاندارد کرد و با همان 3 قلم جوابگوی نیازهای سازمان بود و 3 قلم دیگر را از لیست اقلام طبقه

بندی شده حذف کرد و بدین طریق از تنوع و تعدد اقلام کاسته شده و موجودی انبارها از نظر اقتصادی در سطح بهینه و مطلوب تری قرار می گیرد.

4- تسهیل عملیات انبارداری

طبقه بندی کالا عملیات انبارداری از قبیل دریافت، نگهداری و توزیع کالا را آسان تر می کند برای مثال قفسه بندی و چیدن اقلام در انبار صورت منطقی و منظم پیدا می کند.

5- کمک به عملیات خرید

علاوه بر ایجاد سهولت بیشتر در مکاتبات و ثبت عملیات خرید با طبقه بندی کالا این امکان پدید خواهد آمد که واحد خرید را می توان برحسب گروههای مختلف کالا سازماندهی کرد به محوی که هر قسمت آن مسئول گروه معینی از کالا باشد. بدین طریق جمع آوری و تنظیم فهرست نیازهای واحدهای مختلف عملیاتی خصوصاً در سازمانهای بزرگ، تمرکز بیشتری یافته و خریدهای کلی و یکجا که غالباً با صرفه تر می باشد امکان پذیر می شود.

6- کمک به حسابداری کالا

ثبت سریع و دقیق اطلاعات حسابداری و کنترل حسابهای مالی بدون داشتن سیستم طبقه بندی بسیار مشکل و در اکثر موارد تقریباً غیر ممکن است. این امر خصوصاً در عملیات هزینه یابی و قیمت گذاری محسوس است.

7- کمک به مکانیزه کردن (کامپیوتری) سیستم ها

بدون استفاده از سیستم طبقه بندی کالا، استقرار سیستم مکانیزه انبارها و کنترل موجودی کالای انبارها امکان پذیر نخواهد بود.

طبقه بندی و استاندارد نمودن کالا در شرکتهای تولیدی به کار طراحی کمک فراوانی می نماید. ممکن است تصور شود که استاندارد کردن کالا آزادی عمل طراحان را محدود کرده و از قدرت خلاقیت آنها می کاهد. این تصورات ناصحیح است زیرا استاندارد کردن کالاها طراح را از درگیری در جزئیات اختصاصی رهانیده و برعکس آزادای عمل بیشتری به او میدهد.

بارها مشاهده شده که کالاهای پیش بینی شده در طرح با کالاهای موجود استاندارد شده مشابه و قابل تعویض اند تعداد قطعات قطعات عمومی نه تنها وقت طراح را تلف می کند بلکه در مراحل مختلف تولید مشکلاتی را بوجود می آورد برای مثال مهندسی که در پی طراحی یک دستگاه تولیدی جدید است هیچ به طراحی تازه ای در مورد پیچ و مهره و مفتول و ورق آهن بکار برده شده در طرح نمی پردازد در مورد این قبیل اقلام همه می پذیرند که باید از استانداردهای فراگیر موجود استفاده شود. چرا که استاندارد کردن این اقلام کاربرد آنها را محدود نمی کند و تعداد بی شماری کالاهای مختلف از ترکیب آنها ساخته می شود. بدون شک در این موارد طبقه بندی و استاندارد کالا از تعداد قطعات کاسته و به اقلام مشابه نظام داده و در تمام مراحل طرح و تولید اثرات مثبتی خواهد داشت.

طبقه بندی کالا در صنعت نفت

در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی که اصطلاحاً به آن صنعت نفت می گویند صدها هزار قلم کالا با مشخصات فنی / تدارکاتی مختلف وجود دارد و کمتر کالایی را می توانی یافت که در این صنعت عظیم مصرف نداشته باشد.

از پیچ و مهره ساده گرفته تا وسایل ابزار دقیق و الکترونیک از پوشاک گرفته تا وسایل آتش نشانی و از مته حفاری گرفته تا مواد خوراکی و دارویی. این گستره وسیع کالا، سیستم طبقه بندی کالا مؤثری را طلب می کند سیستمی که انواع مختلف کالا را به نوعی منطقی در خود جای داده و قابلیت انعطاف فراوانی برای پذیرش اقلام جدید، جابجائی آنها و حذف اقلام قدیم داشته باشد و با توجه به ماهیت فعالیت صنایع نفتی دائماً اقلام جدیدی به این صنعت اضافه شده و اقلام فراوانی از رده خارج می شوند.

سیستم طبقه بندی کالا در اکثر شرکت های نفتی عمدتاً بر اساس سیستم شرکت نفت شل (SHELL) بنا شده است. سیستم یاد شده که اصطلاحاً سیستم طبقه بندی استاندارد کالا MATERIAL AND EQUIPMENT STANDARDS AND CODES و اختصاراً MESC خوانده می شود ابتدا در سال 1932 به صورت شماره های هفت رقمی طرح شده است ولی در سال 1936 بعلت ضرورت گسترش به شماره های هشت رقمی تغییر یافت. در اواسط سال 1946 بار دیگر نحوه شماره گذاری آن دگرگون و به شماره های ده رقمی تغییر یافت و از آن تاریخ تاکنون چهارچوب آن تغییری نکرده است. اصول این سیستم هم اکنون در بیش از 150 شرکت نفتی و غیر نفتی و در 80 کشور مورد استفاده قرار میگیرد. با انعقاد قرارداد کنسرسیوم و تشکیل شرکتهای عامل نفت ایران در مناطق نفت خیز جنوب ایران و پالایشگاه آبادان، مکانیزه نموده عملیات، سود آور تر کردن و کم هزینه تر شدن فعالیتهای سیستم و روشهای شرکت ملی نفت

در برنامه کار قرار گرفت، بدین ترتیب که عمل بررسی و تجدید نظر در هریک از عملیات سیستمها و روشها به یکی از شرکتهای تشکیل دهنده کنسرسیوم سپرده شد در این رابطه جهت اعمال تحولات علمی در سیستم کالا از متخصصین شرکت نفتی «شل» هلند کمک گرفته شد.

کارشناسان مربوطه به منظور انجام این مهم سیستم سفارشات و کنترل موجودی را در شرکت نفت پی ریزی و برای طبقه بندی نمودن اجناس و کالاهای مصرفی و قطعات یدکی در حوزه قرارداد پالایشگاه آبادان سیستم طبقه بندی و استاندارد کالا (MESC) را پیاده نمودند.

زمانیکه کار طبقه بندی اجناس و کالا در انبارهای حوزه عملیات قرار داد تا حد زیادی به ثمر رسید فکر استفاده از این سیستم در سایر تأسیسات و مراکز شرکت ملی نفت نیز قوت گرفت. با این ترتیب طبقه بندی و استاندارد کالا در صنعت نفت ایران دارای سابقه طولانی است و طی این مدت سعی شده است که با تحولات و تغییرات فنی و علمی در سطح بین المللی همگام و هم جهت باشد.

با ایجاد و تأسیس هر واحد عملیاتی جدید در صنعت نفت، برپائی سیستم سفارشات و کنترل موجودی بر مبنای سیستم طبقه بندی و استاندارد کالا از واجبات و ضروریات شمرده می شود و بدین ترتیب هر واحد جدید نیز لامحاله به جریان طبقه بندی و استاندارد کالا میپیوندد و چنانچه بطور سیستماتیک عمل شود با آغاز بهره برداری، انبارها و لوازم مصرفی و قطعات یدکی با شرح و مشخصات کافی جهت هرگونه مراجعه بعدی در کتب مربوطه درج و در دسترس واحدهای متقاضی قرار خواهد گرفت.

شرکتهای مختلف تابع وزارت از جمله شرکت نیز از ابتدای تأسیس، سیستم MESC در شرکت ملی نفت ایران را انتخاب و هم اکنون با هماهنگی کامل با سایر شرکتهای از روشهای یکسان آن استفاده می کنند.

اهداف طبقه بندی و استاندارد کالا در صنعت نفت

- 1- به حداقل رسانیدن تنوع کالاهای مصرفی در سطح صنعت
- 2- کاهش هزینه های تدارکاتی، حمل و نقل، ترخیص، انبارداری و توزیع کالا
- 3- تقلیل سرمایه راکد انبارها
- 4- تسهیل در کابرد و نگهداری و تعمیرات دستگاهها و ماشین آلات و آموزشهای مربوطه
- 5- فراهم کردن زمینه مساعد برای آزادی انتخاب منابع تأمین، بنحوی که از تأکید بر تولیدات سازندگان انحصاری احتراز کرد.
- 6- تسهیل در زمان بندی و برنامه ریزی تعمیرات و تأمین بموقع قطعات مورد نیاز
- 7- ایجاد هماهنگی در تهیه و تدارک و یکنواخت کردن کالاهای عمومی و مشترک مورد مصرف صنایع نفت و گاز و پتروشیمی
- 8- جایگزینی کالاهای مصرفی با کالاهای مشابه جدید در چهارچوب سیاستهای کلی بازرگانی داخل و خارج
- 9- ایمنی بیشتر در عملیات اجرایی و بهره برداری
- 10- کاهش وابستگی به خارج از کشور و توسعه روز افزون منابع داخلی
- 11- ایجاد یک زبان مشترک، ساده و قابل درک برای متقاضیان و برای دست اندرکاران کالا در سطح نفت

- 12- صرفه جویی در زمان نوشتن شرح تفصیلی کالا
 - 13- تسهیل در استفاده از کامپیوتر جهت ثبت اطلاعات و آمار مصرف و سفارش و نهایتاً پی ریزی یک برنامه مطلوب برای امر خرید، نگهداری و توزیع کالا
 - 14- هدایت طراحان بسوی طراحی های آسان و میسر
 - 15- افزایش قدرت خرید از طریق حذف خریدهای کوچک و تکراری
 - 16- ایجاد تسهیلات بیشتر در جهت رشد توانایی های تخصصی کارکنان
- نکته مهم

مشکل عمده ای که در صنایع ما از جمله صنعت نفت وجود دارد نداشتن سیستم طبقه بندی و استاندارد کالا نیست بلکه مشکل عمده عدم توجه به اهداف فوق، عدم بهنگام رسانی (بروز رسانی) و عدم کنترل لازم در سوابق طبقه بندی و استاندارد کالا است که بتدریج سیستم فوق بجای اینکه عامل پیشبرد اهداف سازمان گردد به عاملی از عوامل بازدارنده تبدیل می شود.

ب) شرح طبقه بندی کالا در صنعت نفت

در توضیح مختصر و مفید این سیستم باید گفت کلمه MESC به مجموعه مشخصات کالا و شماره شناسایی 10 رقمی کالاها اطلاق می گردد.

انبارداران اجناس و قطعات را بترتیب شماره 10 رقمی MESC در قفسه ها و ردیف های انبار می چینند. شماره MESC را گاهی شماره رمز کالا هم می گویند. بطور کلی MESC مربوط به هر کالا / قطعه دارای 3 مشخصه اصلی و دو مشخصه فرعی اضافی می باشد که مجموعاً در ارتباط با

یکدیگر بوده و با شماره (MESC) ده رقمی مربوطه تشکیل یک رکورد معین را می دهند.

تنظیم 3 مشخصه اصلی فوق و سایر مشخصه های فرعی بترتیب از سمت چپ بشرح زیر می باشد :

مشخصه اضافی مشخصه اضافی شرح و مشخصات کالا واحد صدور کالا
شماره رمز

(1) (2) (3) (4) (5)

در سیستم طبقه بندی کالای صنعت نفت مشخصه های اضافی (4) ، (5) به ترتیب کد مربوط به سفارش مجدد کالا و در صورت لزوم هر گونه اطلاعات اضافی لازم دیگر تعیین گردیده است.

کتابهای طبقه بندی کالا معمولاً شامل 3 مشخصه اصلی شماره رمز کالا، واحد صدور کالا و شرح و مشخصات کالا می باشد و مشخصه اضافی دیگر بمنظور کنترل های کامپیوتری سیستم مکانیزه کالاست (کنترل تجدید سفارش + کنترل مالی) و ضرورتی ندارد متقاضیان و استفاده کنندگان کتب طبقه بندی کالا از آن مطلع باشند. و بهمین دلیل در کتابهای مربوط به استفاده متقاضیان کالا درج نمی گردد.

مشخصه های اضافی مورد بحث بسته به اهداف هر سازمان می تواند شامل اطلاعات و یا کدهای کامپیوتری دیگری باشد برای روشن شدن مطلب به مثالهای صفحه بعد توجه کنید :

MISC NO	UNIT	DESCRTPION شرح کالا	S/C	MIS.INF
7605391201	NO	زانو 90 درجه رزوه ای طبق استاندارد API ، فولاد کربن دار، فشار کاربردی... پوند بر اینچ مربع، نوع ساخت	S	—

		بروش فورجینگ طبق استاندارد BS 1503-161 یا ASTM1-105 اندازه ها طبق استاندارد BS 3799 نوع رزوه از داخل (ماده) اندازه زانو : 2 اینچ		
--	--	---	--	--

تعریف کدهای تشکیل دهنده شماره MESC بترتیب از سمت چپ :

- 76 (گروه اصلی) : نشانگر گروه اتصالات لوله ها
- 05 (گروه فرعی) : نشانگر اتصالات رزوه ای از داخل (ماده) و فولادی
- 39 (گروه فرعی در فرعی) : نشانگر زانوی 90 درجه
- 120 (شماره و ردیف کالا) : نشانگر شماره ردیف طبقه بندی قطعه اندازه 2 اینچ
- (نمودار کالا) : نشانگر کالای عمومی استاندارد تأمین از خارج
- NO (واحد کالا): نشانگر اینکه واحد صدور کالا در انبار عدد است.
- S (کد سفارش مجدد کالا): نشانگر اینکه مقدار تجدید سفارش انبار از طریق فرمول S محاسبه می شود.
- کد اطلاعات متفرقه : در این مورد هیچگونه اطلاعات اضافی ضرورت نداشته است.

1-شماره ده رقمی MESC

شماره ده رقمی MESC طوری طراحی و تنظیم شده است که ضمن آنکه یک روش منطقی برای دسته بندی کالاها بوجود می آورد و در عین حال واحدها اجرایی و عملیاتی نیز میتوانند بصورت تخصصی آنها مورد استفاده قرار دهند شماره MESC یک ترکیب عددی ده رقمی می باشد و طول تعداد ارقام طوری انتخاب شده که از یک طرف تغییرات و جابجایی بدون کمترین اشکال در آن امکان پذیر بوده و در عین حال محدوده ارقام آن از چهارچوب منطقی لازم فراتر نمی رود.

ممکن است در تئوری بتوان محدوده ارقام را کوتاهتر انتخاب نموده و از سیستم کدگذاری ساده ترین استفاده کرد ولی تجربه نشان داده است برای طبقه بندی کالاهایی با حجم بش از چند صد هزار قلم محدوده ارقام کوتاهتر از ده رقم قابلیت نسبتاً محدودتری از نظر امکان تغییرات و جابجایی کدها دارد و سیستم کدگذاری خیلی زود از کارآیی و توسعه لازم باز می ماند.

برخلاف تدوین استانداردها که ممکن است بعضی از انواع کالاها توسط کمیته استاندارد مرکزی و برخی توسط واحدهای فنی - مهندسی و یا سایر واحدهای دیگر تنظیم گردد کدگذاری طبقه بندی کالاها بایستی در سطح سازمان متمرکز انجام پذیرد.

ارقام تشکیل دهنده شماره ده رقمی MESC بترتیب زیرتقسیم بندی و مشخص شده اند.

XX	-XX	-XX	-XXX-	X
گروه اصلی	گروه فرعی	گروه فرعی زیر	شماره ردیف کالا	نمودار کالا

در این روش (شماره گذاری ده رقمی کالاها) کلیه اقلام مصرفی جاری و آتی در یک صد گروه داخلی (00 الی 99) پیش بینی شده است (ضمیمه شماره) تاکنون در صنعت نفت و گاز و پتروشیمی (وزارت نفت) بیش از 90 گروه اصلی استفاده شده است. علیرغم اینکه منطق نامگذاری و مشخصات گروههای صدگانه از حفاری، اکتشاف و ابزار تولید خام شروع شده و تا پالایش، حمل و نقل نفت و گاز و فرآورده ها و سایر نیازها و متعلقات مربوطه ادامه می یابد. لکن به جرأت می توان ادعا کرد که کلیه دستگاهها و ماشین آلات صنعتی و یا قطعات و کالاهای عمومی مصرفی صرفنظر از اینکه مربوط به تأسیسات نفتی بوده و یا در ارتباط با سایر صنایع کشور باشند قابل دسته بندی و طبقه بندی در چهارچوب ارائه شده خواهند بود.

هر گروه اصلی مشتمل بر یکصد گروه فرعی از 00 تا 99 می باشد که جهت و سمت گیری کالای مورد بحث را نشان می دهد. منطق و محتوای گروههای فرعی مانند گروههای اصلی است که تخصیص این گروههای فرعی به حسب مورد و با توجه به گروه اصلی مربوطه به روشهای مختلفی صورت می پذیرد. هر گروه فرعی نیز مشتمل بر یکصد گروه فرعی تراز 00 تا 99 می باشد که نوع کالا را بطور مشخص بیان می کند با توجه به معنای هر گروه اصل و گروه فرعی محتوای گروه فرعی تر به نوع کالای مورد نظر نزدیکتر شده و مشخصات تقریباً کامل جنس در این مرحله قابل تشخیص است. بدین ترتیب 6 رقم از 10 رقم مربوط به کدگذاری کالا مشخص می شود و میتوان اینطور نتیجه گیری کرد که کل کالاها

بر اساس این طبقه بندی به یک میلیون نوع قابل تقسیم بندی می باشند.

$$\text{یک میلیون} = 1/000/000 = 10 * 100 * 100$$

اما برای رسیدن کامل به مشخصات خاص و دقیقی از کالای مورد نظر به هریک از کدهای 6 رقمی فوق الذکر اعداد 000 تا 999 (عدد سه رقمی) را نیز اضافه نموده و تا 9 رقم آن را تکمیل می نمایند.

به این ترتیب در سیستم طبقه بندی و استاندارد کالای وزارت نفت عملاً میتوان تا یک میلیارد قلم کالای مختلف را شماره گذاری کرد.

در این سیستم ، هریک از اقلام کد شده اعم از لوازم یدکی یا کالا عمومی با یک کد 10 رقمی مشخص و شناخته خواهند شد که رقم دهم آنرا نمودار کالا تشکیل می دهد و از 0 تا 9 بشرحیکه بعداً آورده خواهد شد تغییر می کند.

در توضیح بیشتر قسمتهای تشکیل دهنده شماره MESC باید گفت :

1-1 گروه اصلی (MAIN GROUP) : تقسیم کالاهای با یکصد گروه اصلی بر اساس یک نظر مطلق و غیر قابل تغییری نمی باشد. این تقسیم بندی با توجه به میدانهای مختل علمی و مهندسی و ملاحظه کالاهای مربوطه حاصل سالها تجربه به محققان، پژوهشگران و همکاری با صاحبان صنایع و کارخانجات می باشد و البته متناسب با تغییر شرایط نیازمندیها و لزوم چاره جوئی تغییر در آن امکان پذیر است.

در بعضی موارد مشابهت در نحوه نگهداری کالا در انبارها و یا دیدگاههای خاص مدیریت فنی - مهندسی و مدیریت

عملیات عامل تصمیم گیری های مربوطه خواهد بود این یکصد گروه اصلی را در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی میتوان به 12 قسمت عمده تقسیم بندی نمود که هر قسمت به یک زمینه عملیاتی مشخص گرایش دارد.

مثلاً قسمت C مربوط است به کالاهای حمل و نقل و قسمت F مربوط به کالاهای برقی می باشد.

(1) : A - حفاری و تولید

(2) : B - تاسیسات و ماشین آلات

(3) : C - حمل و نقل

(4) : D - متعلقات ماشین آلات و ابزار دقیق

(5) : E - لوازم ساختمانی، مخازن و دستگاههای کارگاهی

(6) : F - وسایل الکتریکی

(7) : G - کالاهای لوله ای شکل، شیرها و اتصالات

(8) : H - مصالح ساختمانی، فلزات و سخت افزار ساختمانی

(9) : I - ابزار آلات و وسائل آب بندی

(10) : J - رنگها، روغنها و مواد شیمیایی

(11) : K - تجهیزات پزشکی و داروها

(12) : L - مبلمان، لوازم منزل، دفتر و انبار

1-2 گروه فرعی (SUB . GROUP) : تقسیم گروه اصلی به یک صد گروه فرعی بستگی دارد به نوع کالاهائی که در آن گروه اصلی قرار دارد.

در تقسیمات فرعی ممکن است بعضی از قسمتها فعلاً در نظر گرفته نشوند و برای انواع کالاهائی که در آینده احتمالاً احتیاج خواهد شد بازگذاشته شود.

یک گروه فرعی معمولاً در برگیرنده یکدسته از انواع کالاهائی است که مشخصات عمومی مشترکی دارند.

- گروه اصلی (03) : ابزار آلات حفاری و تولید
- گروه فرعی (32) : سرمته های چرخنده و تبدیلات مربوطه
یا اینکه :
- گروه اصلی (81) : سخت افزار عمومی
- گروه فرعی (31) : پیچهای فولادی
- 1-3 : گروه فرعیتر (SUB . SUB. GROUP) : برای تقسیم بندی گروه فرعی به گروههای زیر فرعی هان ترتیب طبقه بندی که در بالا ذکر شد منتها در الگوی جزئی تر و دقیقتر رعایت می شود که چنانچه همان مثالهای فوق را در نظر بگیریم گروه فرعی تر هرکدام بترتیب میشود:
- گروه فرعیتر (033259) : تبدیل نوع ناسیونال ، مدل N-24
یا
- گروه فرعیتر (813162) : پیچ فولادی ، دنده درشت (UNC)
- 1-4 شماره ردیف کالا (ITEM NO) : تحت هر گروه فرعیتر یا گروه زیر فرعی تعداد یکهزار کالا از همان نوع قرار میگیرد (000-999) : این 3 رقم که شماره ردیف کالای مشخص شده میباشد بعد از 6 رقم طبقه بندی یا کد فهرست کالا قرار گرفته و بدین ترتیب 9 رقم از شماره MESC را کامل میکند.
- 2- نمودار کالا (INDICATOR)
- نمودار کالا رقم دهم شماره MESC را تشکیل میدهد نمودار کالا بدین منظور بکار برده میشود که نوع کدگذاری کالا را از لحاظ فعال یا غیرفعال بودن و داخلی یا خارجی بودن مشخص نماید نمودار کالا از عدد صفر تا 9 بشرح زیر تعریف شده است.

نمودار (0) : این شماره نمودار هنوز بکار برده نشده است.

نمودار (1) : نشان دهنده کالاها و لوازم وارداتی (به استثناء قطعات یدکی) که به عنوان کالاهای استاندارد مصرف در شرکت انتخاب شده اند :

مثال : بعضی از لوله های مصرف شبکه گاز رسانی که از خارج تأمین می گردد.

نمودار (6) : نشان دهنده کالاهای غیر استاندارد است که قابل سفارش مجدد نمیباشند. اقلام دارای نمودار 6 باید به سرعت بررسی شده و طبق ضوابط مقرر ترتیب حذف آنها از موجودی انبار داده شود.

مثال : رنگهای فاسد شده در انبار.

نمودار (7) : نشان دهنده کالاهایی است که هنوز قابل مصرف میباشد ولی کالای استاندارد و مشابه دیگری جانشین آن شده و دیگر سفارش داده نخواهد شد.

از مسئولین انبار خواسته میشود که قبل از سفارش و توزیع اقلام استاندارد جایگزین شده نسبت به توزیع و مصرف اقلام نمودار (7) اقدام نمایند.

مثال : لوله های درزدار با ضخامت بالا که جایگزین لوله های بدون درز با ضخامت پایین تر شده اند.

نمودار (8) : نشان دهنده کالاهای مستعملی است که تعمیر شده و قابل تطبیق نمیباشد و مادام که تعمیر نهائی درباره آن گرفته نشده سفارش نخواهد شد.

نمودار (9) : نشان دهنده کالاهای است که هنوز مشخصات آن با هیچیک از نمودارهای فوق قابل تطبیق نمیباشد و

مادام که تصمیم نهایی درباره آن گرفته نشود سفارش نخواهد شد.

توضیح لازم :

مواقعی که تعیین قطعی وضعیت طبقه بندی کالائی امکان پذیر نباشد کالا به صورت موقت طبقه بندی و کدگذاری میشود تا بعداً در فرصت مناسب با بررسی کامل مشخصات و مدارک لازم بدست آورده شده اقدام به کدگذاری دائمی در وضعیت قطعی گردد.

اقلام موقت بدلیل اینکه امکان دارد پس از بررسی اطلاعات بدست آورده شده از سیستم کالاهای فعال حذف شوند در صورت نیاز بایستی به مقدار حداقل سفارش گذاری و در انبارها ذخیره گردد و مصرف کنندگان جدید نیز حتی المقدور نبایستی نیازهای خود را از میان کالاهای موقت انتخاب و درخواست نمایند.

این اقلام در کتب طبقه بندی کالا باید با علامت و یا کد مشخصی از سایر اقلام استاندارد دائم قابل تشخیص باشند و بهتر است دلیل موقت بودن آنها نیز در انتهای متن مشخص برای آگاهی متقاضیان ذکر گردد.

مثال :

با افزودن رقم دهم (نمودار کالا) به 9 رقم بدنه، شماره MESC 10 رقمی تکمیل میشود.

در مورد مثال قبلی با نمودار (1) کالای استاندارد و کدگذاری شده بشرح زیر میباشد:

گروه اصلی (03) : ابزار آلات حفاری و تولید

گروه فرعی (0332) : سرمته های چرخنده و تبدیلات

گروه زیر فرعی (033259) : تبدیل - ناسیونال مدل N-24

شماره ردیف کالا (033259010) : تبدیل کامل با آداپتور و نوع مخصوص

شماره MESC کامل با نمودار (1) (0332590101) : کالای استاندارد در مورد مثال دوم با نمودار (9) کالای موقت (تحت بررسی) بشرح زیر میشود :

گروه اصلی (81) : سخت افزار عمومی

گروه فرعی (8131) : پیچهای فولادی

گروه زیر فرعی (813162) : پیچ فولادی دنده درشت

شماره ردیف کالا (813162329) : به قطر 3/4 اینچ به طول 4 اینچ

شماره MESC کامل با نمودار (9) (813163299) : کالای تحت بررسی (موقت)

3- واحد شمارش کالا

واحد شمارش کالا در سیستم طبقه بندی کالا همان واحد صدور کالا از انبار در نظر گرفته میشود .

این واحد تا آنجا که امکان دارد بایستی منطبق با واحد شمارش کالای بکار برده شده در اسناد خرید انتخاب شود ولی در مواردیکه واحد اندازه گیری کالا در اسناد خرید با واحد صدور کالا از انبار متفاوت میباشد ترجیحاً بایستی موردی را برای سیستم طبقه بندی کالا انتخاب کنیم که در سیستم عملیات انبارها کاربرد مناسبتر و آسانتری دارد و البته برای سهولت امر خرید و برای راهنمایی ماموران خرید باید جداول راهنمای تبدیل واحد صدور کالا به سایر واحدهای اندازه گیری بکار رفته در خرید تهیه گردد و در اختیار آنان قرار گیرد.

در سالهای اخیر سعی شده تا واحدهای مختلف شمارش کالا برای کالاهای مشابه و یکسان حذف و تنها از یک واحد مشترک و قابل استفاده همگان در سیستم عملیات انبارها و واحدهای تدارکاتی و خرید استفاده شود در این رابطه با استفاده از سیستم اندازه گیری متر یک تنوع واحد ها بطور قابل ملاحظه ای کاهش یافته است.

واحدهای اندازه گیری که هم اکنون در سیستم MESC استفاده میشود و با کدهای دو حرفی به سیستم کامپیوتری طبقه بندی کالا معرفی شده اند بشرح زیر میباشد.

واحد شمارش کالا : کد کامپیوتری مربوطه

BX	جعبه (BOX)
LE	تکه طولی
MT	متر
SH	ورق
M3	متر مکعب
M2	متر مربع
YD	یارد
CM	سانتیمتر
FT	فوت
KG	کیلوگرم
LT	لیتر
MM	میلیمتر
ML	میلی لیتر
GR	گرم
GL	گالن
PR	جفت

NO	عدد
ST	دست (SET)
LB	پوند (وزنی)
RL	حلقه (لبه دار)
RO	حلقه (بدون لبه)
CN	قوطی
CA	کارتن
BG	کیسه
DR	بشکه
IN	اینچ

متقاضیان کالا مجازند فقط واحدهای شمارش کالای معرفی شده به سیستم کامپیوتری را مورد استفاده قرار دهند و چنانچه بخواهند واحد جدیدی را به سیستم معرفی نمایند بایستی پیشنهاد خود را با دلایل کافی به اداره طبقه بندی کالا ارائه نمایند تا مورد بررسی قرار گیرد و در صورت تأیید به سیستم اضافه شود.

5- مشخصات کالا

پس از شماره MESC (10 رقمی) و واحد صدور کالا (2 حرفی) بخش سوم ساختار MESC شرح کالا قرار دارد شرح کالا شامل یک خط اطلاعاتی 45 حرفی میباشد که جزئیات مربوط به مشخصات فنی کالا در آن نوشته میشود.

MISC NO	UNIT	DESCRIPTION	P.INFORM	S/C	MIS.INF
10 رقم	حرف		45 حرف	1 حرف	5 حرف یا رقم

اما از آنجا که معمولاً مشخصات کامل کالاها در یک خط 45 حرفی جا نمیگیرد و نیاز به خطوط اضافی دیگری میباشد

سیستم MESC حداکثر 16 خط برای مشخصات هر قلم کالا در نظر گرفته است.

در صورتیکه کالاهائی که بخش عمده مشخصات آنها مشابه و یکسان باشد برای جلوگیری از تکرار مشخصات مشابه در مورد هر قلم مشخصات یکسان و مشترک فقط یکبار در بالای مشخصات خاص اقلام نوشته میشود و در ذیل آن بترتیب تک تک اقلام و با شماره های MESC و شرح خاص نوشته میشوند. مشخصات یکسان و مشترک بین یک دسته از اقلام هم خانواده را در سیستم مکانیزه MESC سر فصل مشخصات (HEADING) میگویند که با یک شماره MESC (9 رقمی) کوچکتر از شماره ردیف MESC های اقلام مربوطه و در بالای اقلام آورده میشود و سپس در ذیل آن شماره MESC های (10 رقمی) خاص هر قلم را به همراه مشخصات مربوطه آن اقلام درج می نمایند.

با این وصف مشخصات کامل هر قلم کالا تشکیل میشود از مشخصات کلی که تحت عنوان سر فصل HEADING آورده میشود با اضافه مشخصات خاص قلم مربوطه بنابراین مشخصات سرفصل به تنهایی و یا مشخصات خاص هر قلم به تنهایی نمیتواند گویای مشخصات کامل کالا باشد.

لذا چنانچه در درخواستها و مکاتبات تدارکاتی فقط به یکی از آن دو اشاره شود کافی به مقصود نخواهد بود.

بمنظور رعایت یک نظم و ترتیب یکنواخت در تنظیم کلی مشخصات طبقه بندی کالاها تعداد خطوط لازم برای تنظیم هدینگ کالا را حداکثر 17 خط و تعداد خطوط لازم برای درج مشخصات خاص هر قلم را حداکثر 2 خط در نظر گرفته اند ولی معمولاً تعداد خطوط هدینگ اغلب اقلام طبقه بندی شده

از 10 خط تجاوز نمیکند و همینطور مشخصات خاص هر قلم نیز معمولاً از یک خط بیشتر نمیشود.
مثال (4) چگونگی طبقه بندی 3 قطعه مربوط به یک رگولاتور گاز را نشان می دهد.

MESC NO	UN	DESRPTION	S/C	MIS.INF
604415000		PARTS FOR GAS REGULATOR MODEL 18S3b , 3 / 4 X 3 / 4 INCH OVTLET INLET SIZE SUPPLER : AMERISAN METER ADRESS : FAX : TLX :		
6044150113		DIAPHRAGM PART NO : 40 X123		
6044150123		SPRING PART NO : 40 X 124		
6044150133		O – RING PART NO : 40 X 124		

خطوط مختلف هدینگ یا سر فصل کلی کالا بتدریب زیر شامل اطلاعات مختلفی است که تحلیل گران و آنالیست های طبقه بندی کالا برای یکنواختی این سیستم باید در تنظیم مشخصات ترتیب آن را رعایت کنند.

خطوط اول و دوم : نام کالا + مشخصات مهم و اساسی کالا
خطوط سوم و چهارم : اطلاعات لازم برای شناسایی کالا و موارد کاربرد آن

خطوط پنجم و ششم : اطلاعات لازم مربوط به چگونگی ساخت + استانداردهای مربوطه

خطوط هفتم و هشتم : اطلاعات تکمیلی مربوط به سابقه خرید قبلی و ارتباط با دستگاهها

خطوط نهم و دهم : نام و آدرس کامل سازنده در مورد کالاهای اختصاصی (SUPPLIER)

خطوط یازدهم و دوازدهم : اطلاعات اضافی برای مصرف کنندگان و کاربردی کالا

خطوط سیزدهم و چهاردهم : اطلاعات اضافی برای مصرف کنندگان و کار بردن کالا

خطوط پانزدهم و شانزدهم : هرگونه اطلاعات لازم و اضافی دیگر جهت شناسایی بهتر کالا از جمله اطلاعات شامل شماره MESC های مرتبط

خط اضافی (25) : شماره تصویر کالا در ضمیمه مصور کتا مربوط

تنظیم مشخصات هدینگ کالاها بسته به اینکه کالا از نوع عمومی باشد یا از نوع اختصاصی تفاوت هایی را الزاماً ایجاب می نماید که بعداً توضیح داده خواهد شد.

مثال (5) : چگونگی تنظیم مشخصات هدینگ و مشخصات قلم در کالاهای عمومی با توجه به تعریف کالاهای عمومی خطوط مختلف یک هدینگ برای کالاهای عمومی معمولاً بشرح زیر تنظیم میشود.

خطوط 1 و 2 : نام کالا + نوع کالا + زمینه کاربرد

خطوط 3 و 4 : جنس مواد ساخت + استاندارد ساخت + استاندارد آزمایشات کنترل کیفیت

خطوط 5 و 6 : سایر استانداردهای معادل و پذیرفته شده + شرایط کار

خطوط 7 و 8 : سایر اطلاعات تکمیلی جهت شناسایی بیشتر کالا

خطوط 9 و 10 : توضیحات بیشتر در مورد شکل ظاهری و جنس بدنه

خطوط 11 و 12 : در صورت لزوم اطلاعاتی در مورد طراحی و جزئیاتی در این رابطه

خطوط 13 و 14 : استانداردهای مربوط به ابعاد و اندازه

خطوط 15 و 16 : هرگونه توضیح اضافی لازم برای مصرف کنندگان یا تولید کنندگان
خط اضافی (25) شماره رفرانس مربوط به تصویر کالا در کتابچه تصاویر کالا توضیح اینکه در تنظیم مشخصات از نوشتن کلمات و عبارتهای اضافی غیر مورد نیاز و یا توضیح واضحات خودداری میگردد.

MESC NO	UN	DESCRIPTION	S/C	MIS.INF
8141011041	NO	NYTS , CARBON STEEL , BLACK HEXAGOKAL , UNIFIED NORMAL SERIES , MATERIAL IN ACC. WITH BS - 2708, THREAD UNC IN ACC. WITH BOLTS MESC REFERENCE NO 8101011841	S	
8141011051	NO	SEE ILUSTRATION IN PAGE	S	
8141011061	NO	-2/1 SIZE 1/4 INCH SIZE 3/8 INCH SIZE 5/8 INCH	S	

در پاره ای موارد که اطلاعات اضافه و لازم آنقدر زیاد است که نمیتواند جزو 16 خط مشخصات هدینگ (سرفصل) قرار بگیرد اطلاعات بایستی بصورت کتابچه مشخصات و با شماره رفرانس معین و تاریخ تجدید نظر تدوین گردد و در متن مشخصات هدینگ بعنوان راهنمایی قید شود که برای مشخصات کاملتر به کتابچه شماره ... تجدید نظرمورخ رجوع شود.

مثال (6) : چگونگی تدوین مشخصات هدینگ و مشخصات قلم در مورد قطعات یدکی با توجه به تعریف قطعات یدکی اختصاصی تدوین خطوط مختلف هدینگ در مورد قطعات یدکی معمولاً

شامل اطلاعات و مشخصات مربوط به دستگاهی است که قطعات یدکی آن در ذیل آن کدگذاری می گردد.

خطوط 1 و 2 و 3 : شامل نام کامل + نوع دستگاه + مدل دستگاه + ظرفیت دستگاه (اندازه) + شماره سریال

خطوط 4 و 5 و 6 : کاربرد دستگاه + نوع عملکرد آن در ارتباط با سایر دستگاه یا کل تأسیسات + شماره نقشه + سابقه خرید و شماره سفارش

خطوط 7 و 8 : اطلاعات اضافه لازم دیگر جهت شناسائی بهتر دستگاه

خطوط 9 و 10 : نام آدرس کامل فروشنده اولیه (تلکس + تلفن + فاکس)

خطوط 11 و 12 : محل نصب و سرویس دهی دستگاه

خطوط 13 و 16 : هرگونه توضیحات اضافی لازم برای شناسائی بهتر دستگاه برای فروشنده و یا نحوه نگهداری دستگاه برای واحدهای عملیاتی

خط اضافی آخر (25) : شماره و صفحه مربوط به تصویر دستگاه

MESC NO	UN	DESCRIPTION	S/C	MIS.INF
202020111	01	PARTS FOR GAS TURBINE ----- MODEL MARS, 10 MW SERIAL NO 81423 , COUPLED WITH GENERATOR FROM ORDER 0334455MD – 01		
	09	SUPPLIER : SOLLAR CO. TLX = -----		
	11	FAX : TEL ADRES = LOCATION : BIDBOLAND GAS REFINERY		

2020201203 2020201223	25 NO ST	----- NOTE : FOR GENERATOR PART REFER TO GROUP 67 ILLUSTRATION : SEE PAGE 9 ITEM1 ----- ROTOR STATOR BLADES	4122 4123	C C

مسئولیت نوشتن مشخصات اقلام عمومی با توجه به تعریف آن و بدلیل اینکه نباید ذکری از سازنده یا فروشنده خاصی در آن بشود به عهده گروه کارشناس کمیته استاندارد کالا است که چگونگی ترکیب اعضاء و نحوه کار آنها بعداً توضیح داده خواهد شد.

تنظیم مشخصات اقلام یدکی و اختصاصی بلحاظ اینکه مشخصات باید دقیقاً از روی اسناد و مدارک فنی فروشندگان مربوطه نوشته شود نیازی به بررسی و تدوین توسط گروه کارشناس کمیته استاندارد کالا ندارد و مستقیماً توسط تحلیل گران طبقه بندی کالا انجام می شود.

تمرین : با استفاده از مدارکی که در اختیارتان قرار میگیرد (کاتالوگ دستگاه + لیست قطعات یدکی مربوطه) حداقل 10 قطعه مهم را که در تعمیرات سالیانه دستگاه مورد نیاز می باشد و لازم است قبلاً کدگذاری وجهت ذخیره در انبار فروش کالای موجودی انبار سفارش گردد طبقه بندی نمایید.

6- کد سفارش مجدد کالا (STANDARD CODE)

پس از تدوین مشخصات کالا، کد سفارش مجدد کالا یا استاندارد کالا قرار داده میشود کالاهای موجودی انبار از لحاظ چگونگی تجدید سفارش و جایگزینی اقلام در انبارها از نقطه نظر مقدار سفارش با یکدیگر متفاوتند

اما میتوان آنها را از دیدگاه عملیات انبارها طبق روشهای کنترل موجودی انبار به چند دسته یا گروه مهم تقسیم بندی کرد هریک از این تقسیم بندی ها می تواند بعنوان یک فرمول مشخص برای مقدار سفارش هر بار و نقطه سفارش (زمان سفارش) ، (از نظر سطح موجودی کالا در انبار) و دوره سفارش در نظر گرفته شود و در سیستم مکانیزه کنترل موجودی انبار مورد استفاده قرار گیرد. در حال حاضر 8 کد مختلف برای سفارش مجدد اقلام گرفته شده که تعریف هریک بشرح زیر میباشد:

S : کد تجدید سفارش مربوط به کالاهایی (بغیر از قطعات یدکی) است که فرمول کامپیوتری جایگزینی آن در انبار متناسب با روند مصرف کالا از انبار میباشد. (توضیحات بیشتر را در روشهای کنترل موجودی انبار پیگیری نمائید.)

این کد فقط در مقابل کالاهای عمومی یا نمودار (1) و (2) استفاده می شود.

C: کد تجدید سفارش مربوط به قطعات یدکی مورد مصرف در تعمیرات دستگاهها است که در حین عملیات بهره برداری از یک مصرف منظم برخوردار میباشند فرمول کامپیوتری آن نیز بر اساس روند مصرف انبار و جایگزینی متناسب با آن تنظیم گردیده است. این کد فقط در مقابل قطعات یدکی با نمودار (2) و (3) استفاده می شود.

I: کد تجدید سفارش مربوط به آن دسته از قطعات یدکی است که در دستگاهها مشمول یک روند مصرف مستمر نمیشد. در بین قطعات یدکی مربوط به دستگاههای حیاتی و درجه اول قطعاتی هستند که معمولاً در تعمیر دستگاههای مربوطه مصرفی

ندارند و یا به ندرت مصرف می شوند نظیر پوسته پمپ ها و یا موتور توربین در توربین های گازی و یا میل لنگ در موتورها این قطعات بدلیل اینکه در جریان کارکرد دستگاه معمولاً مستهلک و فرسوده نمی شوند لذا در تعمیرات معمولی نیاز به تعویض نخواهند داشت و ضرورتی ندارد قبلاً خریداری و در انبار ذخیره شوند . لیکن احتمال بسیار کمی داده میشود که بعلت بروز حوادث پیش بینی نشده دستگاه صدمه ببیند و این قطعه نیاز به تعویض داشته باشد. در چنین مواردی برای جلوگیری از توقف طولانی دستگاه و تأخیر در خرید قطعه و حمل آن به محل کار باید اقدامات را از قبل بعمل آورد.

مثلاً اگر این قطعه مهم که معمولاً گران قیمت نیز هست قبلاً خریداری و در انبار ذخیره نشده باشد لازم است بفوریت و بصورت اضطراری خریداری و در اختیار گروه تعمیرات قرار داده شود تا با تعویض آن بلافاصله دستگاه مربوطه را آماده فعالیت نمایند ولی با توجه به اینکه خرید اضطراری هرچقدر هم فوری و سریع انجام شود حداقل چندین ماه طول خواهد کشید و در این فاصله دستگاه حیاتی و اصلی مربوطه متوقف خواهند ماند و نتیجتاً کل عملیات پالایش متوقف شده و ضرر و زیان فراوانی به بار خواهد آورد لذا برای جلوگیری از این وضع و مقابله با این ریسک تعداد حداقلی از قطعه را با کد (INSURANCE ITEM) خریداری و در انبار نگهداری می کنند. تا چنانچه روزی در اثر حادثه ضرورت داشت که تعویض شود بلافاصله قطعه را از انبار مربوطه گرفته و نسبت به تعمیر دستگاه مربوطه اقدام نمایند.

اقلامی که دارای این شرایط باشند یعنی کم مصرف و گران قیمت باشند را اقلام بیمه ای گویند. از آنجا که این

قطعات معمولاً گران قیمت بوده و خرید و نگهداری آنها در انبار صرفاً جهت کاهش ریسک احتمال توقف دستگاههای حیاتی انجام میگردد.

و ذخیره کردن قبلی این قطه می تواند خود نوعی بیمه کردن سلامت کار تولید و پالایش به حساب آید شاید این اقلام به این دلیل بیمه ای نامیده شده اند بطوریکه حتی اگر این قطعات در طول عمر دستگاه هیچگاه هم مصرف نشوند و در انبار بلامصرف بمانند هزینه های مربوطه به رکود این سرمایه در انبار را می توان معادل هزینه های مربوطه به بیمه سلامت دستگاههای حیاتی به حساب آورد.

اقلام بیمه ای باید تحت کنترل خاصی نیز مصرف و تجدید سفارش شوند. متقاضیان بطوری عادی و معمول نمیتوانند اینگونه قطعات را از انبار تحویل گرفته و مصرف نمایند برای دریافت قطعات بیمه ای واحد متقاضی باید گزارش کاملی در مورد علت صدمه دیدن قطعه و دلیل تعویض قطعه ارائه نماید تا پس از بررسی و تأیید بالاترین مقام تعمیراتی قطعه مورد نظر در اختیار او قرار گیرد.

تعداد قابل ذخیره و نگهداری اقلام بیمه ای در انبار بستگی به تعداد دستگاههای موجود در سرویس عملیات و درجه ریسک توقف احتمالی آنها دارد.

در حال حاضر تعداد حداکثر ذخیره اقلام بیمه ای در انبار مبطوب به هر تأسیسات یکعدد منظور شده است. این کد فقط در مقابل اقلام قطعات یدکی استفاده میشود.

Q: کد تجدید سفارش مربوط به کالاهایی است که مصرف منظم و مستمری ندارند و نوعاً طبق برنامه خاصی و به مقدار معینی و در مقاطع خاصی مورد نیاز خواهند بود. این اقلام پس از تأمین نیز فقط جهت اجرای همان برنامه یا پروژه خاص مصرف

می شوند. بنابراین اقلام بر اساس روند مصرف انبار قابل سفارش گذاری مجدد نمیباشند. مانند اقلام پروژه های گازرسانی که طبق برنامه سالیانه و پیش بینی و سفارش می شوند و در همان پروژه ها نیز مصرف می شوند بعضی از انواع لوازم یدکی نیز که در تعمیرات اساسی و یا در پروژه های بازسازی مورد نیاز می باشند.

می توانند با کد تجدید سفارش (Q) در سیستم مکانیزه کالا شناسائی و مورد استفاده قرار گیرند. این کد در مقابل اقلام نمودار (1) تا (4) می تواند مورد استفاده باشد.

O: کد تجدید سفارش مربوط به اقلام موقت میباشد که متناسباً بر اساس نظر آنالیست مربوطه در برنامه ریزی های کنترل موجودی کالای مربوطه می تواند مورد استفاده قرار گیرد و فرمول خاص در سیستم مکانیزه کنترل کالا برای آن در نظر گرفته نشده است. این کد در مقابل اقلام نمودار (4) و (9) مورد استفاده میباشد.

N: کد تجدید سفارش مربوط به اقلام دارای جانشین / جایگزین شده میباشد. این کد نیز مانند کد O بر اساس نظر تحلیل گر کنترل موجودی انبارها متناسباً مورد استفاده قرار میگیرد و فرمول مشخص در سیستم مکانیزه کنترل کالا ندارد.

X: کد تجدید سفارش مربوط به کالاهای استاندارد نمودار (6) میباشد. اینگونه کالاها نباید تجدید سفارش شوند مگر بدلائل خاص که مربوط به روشهای کنترل کالا میباشد.

R: کد تجدید سفارش مربوط به اقلام نمودار (8) میباشد برای این دسته از اقلام سفارش مجدد انجام نمیگیرد اما سفارش

تعمیر و یا سفارش ساخت در کارگاه داخلی سازمان شرکت امکان پذیر است. و چه تسمیه کدهای فوق الذکر بشرح زیر اعلام گردیده است.

S : STANDRS ITEMS

C: CONSUMMABLE ITEMS

I : INSURANCE ITEMS

Q : TO BE ORDERES ON SPECIAL REQUEST

O : PROVISIONAL ITEMS

N : NOT TO BE REORDERED ITEMS

X : NON STANDARD ITEMS

R : RECONDITIONED ITEMS

6- کد اطلاعات متفرقه

آخرین بخش اطلاعاتی که برای یک قلم کالا در نظر گرفته می شود اطلاعات متفرقه است که کاربردهای مختلف دارد. این کد ممکن است کالاهای را از نظر کنترل های مالی و تقسیم بندی هایی که در مورد تخصیص بودجه مورد نیاز سازمان میباشد تفکیک نماید بعنوان مثال اقلاک پروژه های گازرسانی از لحاظ تأمین بودجه با سایر اقلام تعمیراتی مورد نیاز برای نگهدای تأسیسات متفاوتند و باید حساب و کتاب مالی آنها جدا نگهداشته شود. لذا از کد اطلاعات متفرقه در این زمینه می توان استفاده کرد و در سیستم مکانیزه کالا از آن استفاده نمود.

مراجع راهنمای طبقه بندی کالا

مرجع راهنمای طبقه بندی کالا که تحلیل گران و آنالیزست های طبقه بندی کالا برای طبقه بندی و کد گذاران کالاهای آن استفاده می کنند عبارتند از :

(CODING SCHEDULE)

1- راهنمای طبقه بندی کالا

(GENERAL INDEX)

2- فهرست عمومی کالاها

(MESC BOOKS)

3- کتب کامل طبقه بندی کالا

راهنمائی طبقه بندی کالا

مرجع طبقه بندی کالا که تحلیل گران و آنالیزهای کارشناسی استاندارد انجام شده است شامل کدهای 6 رقمی طبقه بندی کلیه کالاهای مورد استفاده در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی میباشد که در یک فهرست 6 رقمی تنظیم و تدوین گردیده است نمونه پیوست یک فهرست 6 رقمی از راهنمائی طبقه بندی کالا بانضمام نمونه ای از فهرست چهار رقمی راهنمائی طبقه بندی کالا در مورد گروه اصلی 78 (شمشها و ورقه های فلزی پلاستیکی و غیره) را نشان میدهد.

راهنمای طبقه بندی کالا تقسیم بندی های کلی کالاها را از گروههای اصلی گرفته تا گروههای فرعی و همچنین گروههای فرعی در فرعی همه را شامل میشود و چهارچوب و الگوی یکنواخت و مناسبی برای طبقه بندی و کدگذاری کالاهاست.

راهنمای طبقه بندی کالا برای هر گروه طبقه بندی کالا شامل بخشهای زیر میباشد.

- مقدمه کلی در ارتباط با نوع کالاهای هر گروه و نحوه طبقه بندی کالاهای مربوطه
- فهرست گروههای فرعی (فهرست 4 رقمی)
- فهرست گروههای فرعی در فرعی (فهرست 6 رقمی)
- طراحان این فهرست در لابلای گروههای فرعی و فرعی در فرعی کدهای 6 رقمی آزادی را پیش بینی کرده اند تا تحلیل گران و آنالیزهای طبقه بندی کالا برای طبقه بندی کالاهای جدید در آینده بتوانند متناسباً فهرستهائی

را اضافه و متناسب با نیاز سازمان خود آن را تکمیل نمایند.

کدهائی که به این ترتیب تحلیل گران و آنالیزهای طبقه بندی بر اساس تشخیص خود اضافه می نمایند جنبه موقتی دارد و با علامت * در جلو آن مشخص می نمایند تا در بررسیهای بعدی توسط کمیته های فنی و کارشناسی مورد بررسی و تجدید نظر قرار گرفته و در صورت تأیید علامت * حذف گردد و کد موقت به کد دائمی تبدیل گردد.

البته در تنظیم و تدوین چنین راهنمائی برای طبقه بندی کالاها اگر چه همه دست اندرکاران سعی مینمایند که این راهنما فهرست کاملی باشد از کالاها صنایع نفت و گاز و پتروشیمی و الگوی صحیحی باشد برای کدگذاری کالاها و خلاصه اینکه تا آنجا که ممکن است سعی بر این است که این فهرست بطور کامل طراحی و تدوین گردد و در برگیرنده همه انواع کالاهای مورد نیاز سازمان باشد تا آنالیزهای طبقه بندی کالا بر راحتی بتوانند کالاها و قطعات جدید مورد نظر را با کمترین اشکال طبقه بندی نمایند لیکن طبیعت کار و تنوع اقلام به حدی است که دائماً نیاز به بازنگری و تجدید نظر دارد و نباید از بروز رسانی و بهنگام نگهداری آن غافل گردید.

2- فهرست عمومی کالاها (GENERAL INDEX)

فهرست عمومی الفبائی کالاها لیستی از کالاهاست که به ترتیب حروف الفبا تنظیم شده است (برعکس کتابچه راهنمای طبقه بندی کالا که به ترتیب شماره های 6 رقمی تنظیم شده است).

در این فهرست در مقابل مشخصات عمومی هر کالا شماره 6 رقمی مربوطه درج شده است تا متقاضیان کالا از روی

مشخصات کلی کالا به شماره 6 رقیمی کالا دست یافته و سپس برای پیدا کردن مشخصات کامل کالای مورد نظر خود به کتابهای کامل طبقه بندی کالا مراجعه و در ذیل همان ردیف 6 رقم شماره 10 رقیمی MESC خود را با توجه به جزئیات مشخصات کالای مورد نظر پیدا کنند و در صورت نیاز به مصرف کالا با توجه به شماره 10 رقیمی MESC مربوط به انبار مراجعه و کالای خود را دریافت دارند.

کتابچه فهرست عمومی الفبائی کالا شامل بخش های زیر است

- مقدمه : شامل توضیحاتی در مورد چگونگی استفاده از کتابچه و ذکر چند مثال
- فهرست گروههای اصلی کالا شامل گروههای 01 تا 99 و شرح کلی کالاهای هر گروه
- شرح کلمات اختصاری بکار برده شده در کتب طبقه بندی و استاندارد کالا
- جدول واحدهای اندازه گیری بکار برده شده
- فهرست عمومی کالاهای بترتیب حروف الفباء از A تا Z
- ضمیمه انتهائی کتابچه شامل استاندارد معتبر جهانی بکار برده شده در شرح کالاهای کتابچه فهرست عمومی الفبائی کالا نیز مانند کتابچه راهنمای طبقه بندی کالا باید بطور مرتب بهنگام در آورده شود و هر از گاهی جهت توزیع بین متقاضیان تجدید چاپ و تکثیر شود.
- همینطور بتدریج که کالاهای جدید کدگذاری و اضافه میشود لازم است فهرست عمومی الفبائی نیز اصلاح شده و متناسباً توسعه یابد.

نمونه پیوست قسمتی از کتابچه فهرست عمومی الفبائی میباشد.

3- فهرست کامل یا کتابهای طبقه بندی کالا (MESC BOOKS)
فهرست کامل کتابهای طبقه بندی کالا شامل تمامی شماره های 10 رقمی MESC مربوط به کالاهای استاندارد شده، واحد شمارش کالا و مشخصات کامل آنها میباشد.

کتابهای طبقه بندی کالا بترتیب شماره MESC در اوراق جداگانه تهیه و تکثیر و بین استفاده کنندگان توزیع میگردد تا در کلاسورهای مخصوص قرار دهند و براحتی بتوانند برگهای جدید بروز درآمده را جایگزین اوراق قدیمی و منسوخ شده نمایند.

کتابهای طبقه بندی کالا که برای هر گروه اصلی جداگانه تهیه می شود شامل قسمتهای زیر می باشد.

- مقدمه : شامل توضیحاتی در مورد نحوه طبقه بندی کالاهای آن گروه میباشد.
- فهرست گروه های اصلی + فرعی (چهار رقمی) و فهرست اصلی + فرعی + زیر فرعی (6 رقمی)
- متن کتاب شامل شماره ده رقمی MESC ، واحد شمارش کالا و شرح و مشخصات کالا می باشد.

روش انجام کار طبقه بندی کالاها در شرکت

سازمان دهی واحد طبقه بندی کالا

سازمانهای کوچک ممکن است نیازی به سازماندهی واحدی جداگانه جهت طبقه بندی کالا نداشته باشند و طبقه بندی کالا در شرح وظائف واحد دیگری چون واحد کنترل کالاهای انبارها ادغام شود. با افزایش وسعت سازمان نیاز به ایجاد واحد طبقه بندی و استاندارد کالا بصورت جداگانه کاملاً احساس می شود، این موضوع در بسیاری از واحدهای دیگر نیز صادق است در سازمانهای کوچک ممکن است به واحد روش جداگانه نیز نیازی نباشد لیکن با رشد سازمان و افزایش حجم عملیات فروش قسمت فروش کم کم به صورت واحدی بزرگ و مجزا بوجود می آید.

گفته شد که سازمان بصورت ارگان زنده عمل می کند. آن گاه که کوچک است ساختاری مناسب با وضع خود داشته و دارای واحدهای محدودتری می باشد با رشد سازمان وظائف تخصصی تر شده و نیاز به ایجاد قسمت های مجزا احساس می شود. لیکن در این حالت نیز اجزای سازمان باید همچون اعضاء بدنی واحد هماهنگ و منظم عمل کنند.

واحد طبقه بندی و استاندارد کالا به عنوان عضوی از مجموعه زنده سازمان باید در محدوده مجموعه خود به صورت سیستمی باز عمل کرده و با سایر ادارات در ارتباط ارگانیک قرار گیرد.

با این دیدگاه وظیفه واحد طبقه بندی و استاندارد کالا از تعیین شماره های MESC و تدوین شرح و مشخصات کالا فراتر می رود.

در مدیریت واحد طبقه بندی و استاندارد کالا همچون سایر زمینه های مدیریت، مفاهیم برنامه ریزی سازمان دهی و

کنترل ارگان اصلی مدیریت را تشکیل می‌دهند. سرپرست طبقه بندی و استاندارد و کالا باید نسبت به نیازهای سازمان آینده نگر باشد، برنامه ریزیهای لازم را بعمل آورده، ساختار اداری و روشهای کاری مناسب را طرح ریزی کرده و حرکت واحد خود را کنترل نماید.

سیستم طبقه بندی و استاندارد کالای هر سازمان همچون زبانی زنده برای جوابگویی به نیازها دائماً در حال تغییر و تحول می باشد، همراه با رشد تکنولوژی، مواد و ماشین آلات جدیدی به بازار عرضه میشود و اقلام قدیمی از رده خارج میگردند.

هر واحد طبقه بندی پویا باید نسبت به تغییرات تکنولوژیک داخلی و جهانی در حوزه عمل خود آگاه باشد و اطلاعات فنی جدید را جمع آوری نماید.

در این زمینه واحد طبقه بندی و استاندارد کالا میتواند خوراک اطلاعاتی مفیدی در اختیار واحد فنی - مهندسی سازمان قرار دهد.

در سازمانهای نسبتاً بزرگ مثل شرکت واحد طبقه بندی و استاندارد کالا معمولاً باید کتابخانه فنی مجهزی داشته باشد که حاوی اکثر استانداردهای بین المللی و معتبر بوده و با سازمانهای استاندارد جهانی در ارتباط باشد. این واحد با ارسال خبرنامه های داخلی میتواند سایر ادارات شرکت را در جریان پدیده های جدید فنی در زمینه تولید ماشین آلات و مواد جدید قرار داده و نظرات آنها را متقابلاً کسب نماید.

ضمناً با استفاده از کامپیوتر و نرم افزارهای بانک اطلاعاتی باید شناسنامه کلیه ماشین آلات موجود در شرکت در این کتابخانه نگهداری شود واحد طبقه بندی و

استاندارد کالا هنگام خرید دستگاه جدید یا موقع از رده خارج شده دستگاه قدیمی با همکاری و کسب نظر از واحدهای زیربط و تحلیل اطلاعاتی که جمع آوری می نماید در صورت لزوم اقدام به اضافه یا حذف نمودن شماره های طبقه بندی می کند.

محل سازمان واحد طبقه بندی و استاندارد کالا معمولاً باید در بخش خدمات فنی بازرگانی و در حوزه مربوط به مدیریت کالا قرار گیرد.

این واحد ضمناً باید همکاری نزدیکی با واحد انبارها و واحد کنترل موجودی انبارها داشته باشد. واحد طبقه بندی و استاندارد کالا خود باید از قسمتهای زیر تشکیل شده باشد.

1. گروه کارشناسی کالاهای ماشین آلات و قطعات یدکی

2. گروه کارشناسی کالاهای برق و الکترونیک

3. گروه کارشناسی کالاهای شیمیائی و لوازم ایمنی

4. گروه کارشناسی کالاهای عمومی و متفرقه

برای نگهداری و تعمیرات تأسیسات نیاز مستمر به کالاهای مختلف و قطعات یدکی میباشد. این مدیریت ها که عمده کالاهای صنعتی و قطعات یدکی را مصرف می نمایند درخواست های کالای خود را که می خواهند بصورت مستمر و دائم کدگذاری و در انبارها ذخیره گردد تا در جریان نگهداری و تعمیر دستگاهها از آن استفاده کنند طی فرمی بنام فرم پیشنهاد طبقه بندی کالا (MCPF) تنظیم و طبق نمودار پیوست برای مدیریت کالا ارسال میدارند. برگ پیشنهاد طبقه بندی کالا در مدیریت کالا بترتیب در امور خدمات فنی و بازرگانی و امور عملیات کالا و نهایتاً در امور تدارکات کالا مورد بررسی و تأیید و اقدام قرار میگیرد

و آخر الامر که کالا توسط امور تدارکات کالا خریداری گردید کالای خریدار شده به انبارهای مرکزی یا انبار اختصاصی متقاضی تحویل میگردد تا از آن طریق در اختیار مصرف کننده قرار گیرد.

برگ پیشنهاد طبقه بندی و استاندارد کالا در واحد طبقه بندی و استاندارد کالا طبق نمودار زیر مورد بررسی قرار میگیرد.

فرم SPIR یا لیست قطعات یدکی مشابه در خریدهای دستگاهها و یا ماشین آلات مورد نیاز طرحها و یا برای توسعه تأسیسات موجود در شرکت لازم است از سازنده یا فروشنده خواسته شود تا لیست قطعات یدکی یا رم SPIR را تکمیل و همراه سایر مدارک لازم و اسناد خرید ارائه نماید. متقاضی با استفاده از فرم تکمیل شده SPIR با لیست قطعات یدکی مشابه بکار رفته در دستگاهها و ماشین آلات می تواند نیازهای مستمر سالیانه خود را پیش بینی و طی فرم MCPF (برگ پیشنهاد طبقه بندی کالا) از واحد طبقه بندی و استاندارد کالا بخواهد تا کدگذاری و جهت مصارف مستمر و بعنوان اقلام موجودی انبار خریداری و در انبارها ذخیره گردد.

یک نمونه فرم SPIR (لیست قطعات یدکی مشابه) که باید توسط سازنده / فروشنده تکمیل گردد بپیوست جهت آشنایی ضمیمه گردیده است. روش پر کردن اطلاعات فرم SPIR نیز در انتهای جزوه ضمیمه گردیده است.

کارت مشخصات دستگاهها و ماشین آلات

دستگاهها و ماشین آلاتی که قطعات یدکی آنها طبقه بندی و کدگذاری می گردد دارای مشخصات خلاصه شده ای هستند که با توجه به نوع دستگاه، مدل، ظرفیت، نام سازنده کشور مربوطه و شماره تقاضای خرید و تعداد خریداری شده و محل نصب و سرویس دهی و چگونگی وضعیت کاردهی آن و تعداد کل قطعات یدکی و تعداد قطعه یدکی طبقه بندی شده آن روی کارت درج و هر سال اطلاعات مربوط به وضعیت کار و سرویس دهی و تعداد طبقه بندی شده فعال و غیر فعال آن مورد بازنگری و اصلاح قرار میگیرد. اطلاعات این کارت در برنامه های بازسازی، بررسی های اقتصادی تعمیر یا جایگزینی ماشین آلات مورد استفاده قرار خواهد گرفت. نمونه ای از کارت مشخصات دستگاهها و ماشین آلات ضمیمه گردیده است.

لیست لوازم یدکی دو سال اولیه

لوازم یدکی دو سال اولیه قطعات یدکی هستند که برای شروع کار دستگاه یعنی زمان راه اندازی و دو سال اول کار دستگاه مورد نیاز میباشد معمولاً مقدار پیش بینی شده برای دوره راه اندازی و دو سال اول باید به اندازه ای باشد که تا کدگذاری قطعات و سفارش گذاری و تحویل قطعات به انبار مشکلی در ادامه کار دستگاه مربوطه پیش نیاید.

بهنگام خرید دستگاههای جدید توصیه می شود علاوه بر پر کردن فرم SPIR از فروشندگان یا سازندگان خواسته شود لیست قطعات یدکی دو ساله اول راه اندازی و کار دستگاه را نیز ارائه نمایند.

روش طبقه بندی و کد گذاری کالاها

برای کد گذاری کالاها بطور کلی به این ترتیب عمل می شود که بعد از اینکه اطمینان حاصل شد که کالای مورد نظر قبلاً کدگذاری نشده و یا کالای مشابه و قابل استفاده دیگری از

بین کالاهای طبقه بندی شده برای آن وجود ندارد جهت اختصاص شماره MESC جدید به کالای مورد نظر بترتیب زیر اقدام میگردد.

البته با فرض اینکه اگر نوع کالا عمومی است قبلاً مشخصات آن به تأیید و تصویب کمیته عالی استاندارد رسیده باشد و اگر نوع کالا قطعه یدکی و اختصاصی است مدارک شناسایی کالا از فروشنده یا سازنده در اختیار میباشد ابتدا با استفاده از راهنمای طبقه بندی کالا و کتابچه فهرست عمومی الفبایی کالاها 6 رقم مربوطه تعیین می گردد. در صورتیکه در فهرست عمومی الفبایی کالاها و یا کتابچه راهنمای طبقه بندی کالا 6 رقم مربوط به کالا شناخته نشود نزدیکترین و مناسبترین شماره 6 رقمی را که می توان برای کالای مورد بحث در نظر گرفت انتخاب نموده و بعنوان کد جدید 6 رقمی به فهرست عمومی الفبایی یا کتابچه راهنمایی طبقه بندی اضافه کنیم. البته این کار باید با دقت کافی انجام گردد چرا که گاهی ممکن است مشخصات کالاهای مشابه با دو انشاء و نگارش مختلف نوشته شده باشند حال آنکه از نظر فیزیک کالا و کاربرد دقیقاً یکسان هستند بنابراین آنالیز طبقه بندی کالا باید در این کار از تخصص و مهارت کافی برخوردار باشد و کالاهای مورد بحث را با اصطلاحات انگلیسی مربوطه کاملاً بشناسند در غیر اینصورت امکان دارد شماره های متعدد برای کالاهای مشابه و یکسان در نظر گرفته شود و حجم شماره های MESC بدون دلیل افزایش یابد که این با اهداف و موضوع طبقه بندی کالا منافات دارد.

اما در صورتیکه کالای مورد نظر قبلاً دارای کد 6 رقمی در کتابچه راهنمای طبقه بندی کالا یا فهرست عمومی الفبایی

کالاها باشد برای تعیین 4 رقم باقیمانده به کتب طبقه بندی یا فهرست کامل طبقه بندی کالاها مراجعه نموده در ذیل 6 رقم مشخص شده اند اندازه دقیق کالای مورد نظر را با مشخصات دقیق شماره های 10 رقمی MESC تطبیق می دهیم در صورتیکه قبلاً این نوع کالا و دقیقاً با همین اندازه کد شده باشد شماره 10 رقمی MESC آن را پیدا خواهیم کرد ولی اگر این نوع کالا کد شده باشد لیکن هیچکدام از ابعاد اندازه های کد شده با اندازه کالای مورد نظر مطابقت نداشته باشد بایستی کد جدید را در نزدیکترین کد مربوط به نزدیکترین اندازه ایجاد و به کدهای 10 رقمی کتب طبقه بندی کالا اضافه نمود بعنوان مثال سیم بوگسل با مشخصات زیر را بعنوان یک کالای جدیدی که باید کدگذاری شود در نظر بگیرید.

WIRE ROPE , STEEL , GALVANIZED , 6 X24 , FIBBRE MAIN CORE ,
RIGHT HAND ORDINARY LAY , PER FORMED TYPE , NOMINAL ROPE ,
DIA 28 MM

و فرض کنید که 6 رقمی از فهرست عمومی الفبایی کالا 796306 مشخص شده باشد و تحت این کد 6 رقمی اندازه های مختلف سیم بوگسل از کمترین قطر 18 میلیمتر تحت شماره MESC 7963063181 تا 7963063261 طبقه بندی شده باشد مشخص می گردد که آخرین شماره MESC مربوط است به قطر 26 میلیمتر بنابراین برای اختصاص شماره MESC سیم بوگسل با قطر 28 میلیمتر یک ردیف بعد از آخرین شماره MESC در نظر گرفته می شود یعنی شماره 7963063281 و نهایتاً کد جدیداً اختصاص داده شده و کدهای قبلی در کتاب طبقه بندی کالا بصورت زیر نمایش داده می شوند.

MESC NO	UNIT	DESCRIPTION	S/C	SI
7963063181	MT	WIRE ROPE / STEEL , GALVANIZED , 6 X 24 FIBRE MAIN CORE , RIGHT HAND ORDINARY LAY PERFORMED TYPE, NOMINAL ROPE		
7963063201	MT	DIA 18 MM		
7963063221	MT	DIA 20 MM		
7963063241	MT	DIA 22 MM		
7963063261	MT	DIA 24 MM		
7963063281	MT	DIA 26 MM		
		DIA 28 MM		

در کدگذاری کالاهای بکار بردن ذوق و نظم بسیار مؤثر و بجا خواهد بود مثلاً در مورد سیم بوگسل فوق که برای قطر 28 میلیمتر کد 7963063281 اختصاص داده شده ارقام هشتم و نهم از سمت چپ درست معادل اندازه قطر سیم بوگسل یعنی 28 انتخاب شده است تا مناسبت کد و اندازه کالا بنحوی نشان داده شده باشد.

توضیح اینکه رقم سمت راست شماره MESC کلیه سیم بوگسل ها 1 در نظر گرفته شده است که به معنای این است که این کالاهای عمومی و خرید از خارج میباشد و مشخصات آنها قبل از کدگذاری به تأیید یا تصویب کمیته عالی استاندارد رسیده است ولی اگر چنانچه لازم باشد کالایی قبل از تأیید مشخصات آن توسط کمیته عالی استاندارد کدگذاری شود رقم سمت راست شماره MESC آن را (9) قرار میدهند که به معنای موقت بودن یا تحت بررسی بودن مشخصات کالا میباشد.

اما در مورد طبقه بندی و کدگذاری قطعات یدکی چون مشخصات قطعات یدکی عموماً بصورت اختصاصی بوده و باید از طریق فروشنده اختصاصی یا سازنده دستگاه مربوطه تأمین گردد نیازی به بررسی و تأیید مشخصات قطعات یدکی توسط کمیته

های کارشناسی و کمیته عالی استاندارد نمیباشد و مشخصات قطعات یدکی عیناً از روی مدارک فروشنده دستگاه از قبیل لیست قطعات یدکی، نقشه فنی مربوطه یا کاتالوگ مربوطه و با همان شماره فنی های ذکر شده توسط فروشنده در این مدارک تعیین میشود و کدگذاری میشود لذا در مورد قطعات یدکی نیازی به تأیید مشخصات از طرف کمیته عالی استاندارد نمیباشد آنالیز طبقه بندی کالا مستقیماً مشخصات را از روی مدارک سازنده دستگاه تنظیم نموده و نسبت به کدگذاری و اختصاص شماره mesc اقدام می نماید. در صورت لزوم تحلیل گر طبقه بندی باید از دستگاه مورد نظر جهت بررسی وضعیت و کارکرد دستگاه بازدید بعمل آورده و در مورد چگونگی تعمیر، نگهداری و تعویض قطعات با کارشناسان مربوطه تبادل نظر نماید تا شناخت کاملی از دستگاه و قطعات بدست آورده و سپس اقدام به کدگذاری نماید.

لزوم تجدید نظر در مشخصات کالاها و اصلاح و بروز نگهداری آنها

مشخصات کالاها اعم از اقلام عمومی (قابل خرید از منابع غیر انحصاری) و قطعات یدکی که فقط از منابع خاص و اختصاصی قابل تأمین میباشند به اقتضای دگرگونی در تکنولوژی و نحوه ساخت و یا چگونگی کنترل کیفیت و یا بطور کلی تغییر در طراحی ماشین و یا دستگاه که منجر به تغییرات عمده در قطعات یدکی مربوطه میگردد باید هر از گاهی مورد تجدید نظر قرار گیرد و مطابق با روند پیشرفت تکنولوژی و همگام با تغییرات داده شده در نوع ماشین آلات و قطعات یدکی مربوطه اصلاحات لازم انجام و مشخصات بروز در آورده شود.

اصلاحات مربوط به تغییرات و اصلاحات مشخصات کالا از طرق مختلف زیر به واحد طبقه بندی و استاندارد کالا ارسال میگردد.

1-فروشنده و یا سازندگان که تغییرات مربوط به ماشین آلات و قطعات یدکی مربوطه را اعلام میدارند.

2-متقاضیان و مصرف کنندگان که از اشکالات مربوط به مشخصات کالاهای مصرفی خود را به اداره طبقه بندی و استاندارد کالا اعلام میدارند.

3- انبارها و کنترل کنندگان موجودی انبار که اشکالات و مغایرت های کالاهای دریافتی و تحویل شده به انبار را نسبت به مشخصات مندرج در کتب طبقه بندی کالا اعلام میدارند.

4-مؤسسات استانداردهای جهانی که از طریق نشریات و کدهای استاندارد خود تغییرات و اصلاحات مربوط به استانداردهای ساخت کالا را درج می نمایند و مورد استفاده کارشناسان کمیته های استاندارد قرار گرفته و در تغییر مشخصات کالاهای طبقه بندی شده تأثیر خواهد گذاشت.

تغییرات و موارد اشکال که بدین ترتیب به اداره طبقه بندی و استاندارد کالا واصل میگردد در اصلاح سوابق و کتب طبقه بندی کالا مورد استفاده قرار میگیرد.

اداره طبقه بندی کالا پرونده ای از واحدهای مختلف استفاده کننده کتب طبقه بندی کالا و مصرف کنندگان را در اختیار دارد و تغییرات و اصلاحات را بطور مرتب تکثیر و برای آنها ارسال خواهند نمود.

کلیه واحدهای دست اندر کار کالا از جمله انبارها، بازرسی انبار کنترل موجودی انبارها و ادارت خرید موظفند

تغییرات و اصلاحات طبقه بندی کالا را در سوابق خود عمل کنند و فایل ها و سوابق خود را مطابق آن بروز نگهدارند تا در ارتباط کالایی در سطح کل شرکت همه با یک مشخصات و شماره رمزهای واحد سرکار داشته و همکاری نمایند.

فرم پیشنهاد طبقه بندی کالا (ایجاد/اصلاح/حذف) شماره : تاریخ :

گروه کالا :		متقاضی :	خرید داخل/خارج ؟
کالای پروژه :		کالای موجودی انبار :	منبع / مرجع :
مشخصات کلی :			
1			
واحد			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
تهیه کننده :		تایید کننده :	
امضا و تاریخ :		امضا و تاریخ :	

Material Codification Proposal Form (MCPF)

No.

Date :

Group :		Requestee :	Attached Documents :
Local / Foreign ?		Project :	Stock :
Heading Specification :			
1			unit
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
Requestee Name :			Approval :
Sign & Date :			Sign & Date :